

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Pedagogická fakulta

Katedra tělesné výchovy

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY DĚTÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL PRAHY 7

Pre-school children free time activity in Prague 7

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Doc. PhDr. Jiří Hrabinec CSc.

Autor diplomové práce:

Kyryanová Barbora

Studijní obor:

Pedagogika předškolního věku

Forma studia:

Kombinované studium

Diplomová práce dokončena:

Listopad 2008

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

V Praze

Dne.....

Děkuji Doc. PhDr. Jiřímu Hrabincovi CSc. za vedení diplomové práce a Doc. PhDr. Dvořákové za velmi podnětné rady a konzultace.

Děkuji Ing. Janu Černému a své rodině za trpělivost a toleranci.

Anotace

Záměrem mé diplomové práce je charakteristika současného stavu nabídky zájmových aktivit v rámci nadstandardní nabídky MŠ ve vybraném regionu a jaké kroužky děti navštěvují mimo MŠ. Dále se práce zabývá tím, jaké je personální zajištění kroužků.

Summary

The main Intention of my diploma work is characteristic state-of-the-art offers special-interest activities in terms of above standard offers kindergarten in choice region namely, what interests children visit except kindergarten. Further work deals with by, what is the staffing of the interests.

Klíčová slova :

Předškolní věk, Volný čas, Mateřská škola, Sportovní aktivita, Volnočasová aktivita, Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání, Kroužky

Key's world

a pre-school age, a free time, a kindergarten, sport's activity, free-time activity, the General education program for pre-school education, the interests

Použité zkratky:

MŠ – mateřská škola

Hod – hodin

Kr. – kroužek

VV – výtvarná výchova

TV – tělesná výchova

AJ – anglický jazyk

RVPPV- rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání

OBSAH:

Úvod.....	6
Problém a cíl práce	9
1 Teoretická část	
1.1 Zdraví, pohyb a aktivity ve volném čase předškolního dítěte.....	10
1.2 Dítě a rodina.....	23
1.3 Dítě v MŠ.....	24
2 Výzkumná část	
2.1 Cíl.....	29
2.2 Hypotézy.....	30
2.3 Metody.....	30
2.4 Popis souboru.....	32
3 Výsledky	
3.1 Podmínky Prahy 7 a vybraných škol.....	34
3.2 Výsledky dotazníkového šetření.....	38
3.3 Výsledky rozhovorů.....	49
4 Diskuse.....	53
5 Závěry.....	57
6 Literatura.....	59
7 Přílohy.....	62

Úvod

Zájmová činnost dětí ve formě kroužků je často skloňovaným tématem mezi pedagogy, ale i mezi rodiči. Většina rodičů se snaží stimulovat své děti k rozvoji jejich schopností již od raného věku, neboť cítí tlak společnosti, technologií i informačního rozvoje. Nadstandardní nabídka kroužků v MŠ bývá často měřítkem pro rodiče při výběru mateřské školy. Rodiče se někdy více soustředí na povrchně viditelné zájmové kroužky v MŠ a pak zapomínají na to, že se děti rozvíjí, získávají nové zkušenosti a prohlubují své schopnosti během celého pobytu v mateřské škole, kde na ně působí paní učitelka, děti a další personál školy. V některých lokalitách si ale rodiče mateřskou školu bohužel vybrat nemohou, neboť poptávka převyšuje nabídku, což způsobilo rušení škol v minulých letech.

Mateřské školy, které mají ve svém školním vzdělávacím programu nabídku nadstandardních zájmových činností pro děti, se snaží o jejich dobrou úroveň, někdy však podléhají náporu rodičů a nabízejí větší množství aktivit, než mohou personálně a časově zvládnout.

Společenský život a existence různých společenských vrstev s rozdílným finančním zázemím s sebou nese různé názory rodičů na výchovu a vzdělávání dětí. Spolupráce mateřské školy a rodiny je pak jednou z podmínek předškolního vzdělávání. Nesmíme však zapomínat na dítě samotné, na podporu jeho rozvoje, jeho věkové a individuální zvláštnosti.

Pohlédneme-li na to, jakým směrem se dnešní doba vyvíjí, zjistíme, že z našeho života ubývá přirozeného pohybu a že se stále více lidí věnuje sedavým zaměstnáním a že i děti tráví svůj čas např. sledováním televize. O pohybu bylo napsáno mnoho a samá dobrozdání. Pohyb znamená život, říkali již staří Řekové, a to platí dodnes. Proto by měl být všude, kde se vychovává mladý člověk – tedy v rodině, kolektivním zařízení i v zájmové tělesné výchově. Všichni víme, jak je pro nás pohyb důležitý, ale statistiky o pohybové aktivitě mluví za vše – hýbeme se stále méně a méně. Modernizace a technizace doby přináší člověku úsporu práce a to především práci fyzickou. Spontánní pohyb téměř vymizel, musíme ho nahrazovat pohybem záměrným a dětem ho dokonce organizovat. Děti se často dostanou ke sportu jen v rámci školy a ta by

jim měla dát alespoň pohybové minimum a vštípit jim dobrý vztah ke sportu a pohybu vůbec. Bohužel realita je poněkud jiná a spousta dětí, pokud se nevěnují pohybové aktivitě mimo školku, se ke kvalitnímu záměrnému cvičení nedostane. Ne každé dítě je geneticky vybaveno pro pohybové dovednosti a při cvičení bývá často vystaveno fyzickému i psychickému zatížení, odrazováno od cvičení vysokými nároky. To, co je podle tabulek podprůměrné, může být pro některé děti úspěchem. Na to by měli všichni brát zřetel a ke každému přistupovat individuálně a snažit se o objektivitu. Ne vždy je vhodné neustále děti porovnávat s ostatními a poukazovat na to, jak to jiní zvládají lépe. Každý z nás, a děti především, by měl mít radost z pohybu i za předpokladu, že nepodává takové výkony, které se od něj očekávají. Všichni víme, že dítě pochválené za snahu se snaží dvojnásob, začne si více důvěřovat a mít cvičení svým způsobem rádo. To je v naší kultuře výchovy značně opomíjeno.

Výzkumy i praktické zkušenosti z výchovy v kolektivních zařízeních i v rodině potvrzují „starou pravdu“, že o tom, jaký bude další život člověka, se rozhoduje již v nejranějším období života dítěte. Velký důraz je proto kladen na výchovu dětí předškolního věku, na její podnětnost, všestrannost a úplnost.

Proto jsem se rozhodla prozkoumat oblast volnočasových aktivit dětí v rámci MŠ i mimo ni v mé diplomové práci. Ráda bych se zde zamyslela i nad tím, zda převládají aktivity pohybové či svým založením spíše nepohybové.

Problém a cíl práce

Domnívám se, že dnešní děti tráví hodně času nepohybovými činnostmi nežli pohybem a je to podle mne dáno nedostatkem času rodiny a pohodlností rodičů. V některých případech mohou hrát roli i náklady na aktivity, a to, jaký vztah mají rodiče k pohybovým aktivitám a že většina kroužků, na které děti chodí, probíhá v MŠ.

Proto je mým cílem:

1. Zjistit jakým aktivitám se děti věnují v rámci nadstandardní nabídky MŠ a jaké kroužky navštěvují mimo MŠ – vybrané MŠ na Praze 7.

1.1 Zda ve volnočasových aktivitách převládají aktivity pohybové či nepohybové

1.2 Zjistit, jaké je personální zajištění kroužků a informovanost rodičů o kvalifikovanosti lektorů

2. Prozkoumat, jaké jsou hlavní faktory ovlivňující účast či neúčast dětí předškolního věku na volnočasových aktivitách - cena, nabídka, dostupnost.

1. Teoretická část

1.1 Zdraví, pohyb a aktivity ve volném čase předškolního dítěte

Jak řekl Halfan Mahler, bývalý ředitel WHO (Světová zdravotní asociace), „zdraví není všechno, ale všechno ostatní bez zdraví nestojí za nic“. Zdraví je v současnosti chápáno nejen jako nepřítomnost nemoci, ale jako stav harmonické rovnováhy tělesné, duševní, sociální a emocionální stránky člověka (Dvořáková, 2007, str. 16). Psychická a fyzická stránka člověka jsou úzce propojeny. Psychické problémy se brzy projeví jako tzv. psychosomatické potíže. Zdravý je tedy ten, kdo se cítí dobře tělesně i duševně. Pomocí pozitivních tělesných prožitků lze odbourat i negativní stavy psychické – například masáže těla mohou pomoci i od psychické únavy a napětí.

Předškolní období je pro člověka velice důležitým úsekem života, jež chápeme jako fázi přípravy na život a další vzdělávání. Vývojově podmíněné změny se odráží ve hře. Poznávání je zaměřeno na pravidla a nejbližší svět kolem dítěte. Pohled dítěte na svět je ovlivněn egocentrismem (lpění na subjektivním názoru jedině možném a opomíjení ostatních hledisek), fenomenismem (svět je takový, jak vypadá), presentismem (přetrvávající vázanost na přítomnost) a centrací (ulpívání na jednom percepčně nápadném znaku). Dítě není schopno posuzovat věci z několika hledisek a má zájem především o to, co si může v současnosti vyzkoušet, či nějak percepčně vnímat. Myšlení dítěte je stále úzce vázáno na vlastní činnost.

Kapacita paměti se zvyšuje mezi třetím a šestým rokem života dítěte a rychlost zpracování informací, která je podmíněna zráním příslušných mozkových struktur. Děti nepoužívají žádné specifické strategie, paměť je bezděčná, bez předchozího úmyslu si něco zapamatovat. Tento fakt potvrzují různé studie, např. Newman (Vágnerová 2005) – zjistil, že čtyř až pětileté děti si zapamatovaly více hraček při pokynu, aby si s nimi hrály, než při výzvě, aby si je zapamatovaly. Proto se v tomto věku má preferovat činnostní a prožitkové učení.

Člověk k tomu, aby žil a mohl se rozvíjet, potřebuje v rámci péče o zdraví uspokojovat své psychické a biologické potřeby. Biologické potřeby jako je potrava, teplo apod. jsou v mateřských školách uspokojovány ve vysoké míře. Pravidelný přísun potravy je zajištěn dle denního režimu dané mateřské školy. Dnes má již i mnoho MŠ do svého programu zahrnut i pitný režim. Uspokojování psychických potřeb je neméně důležité. První je dle Langmaiera a Matějčka, kteří pro dětský věk definovali potřeby, potřeba určitého množství, kvality a proměnlivosti vnějších podnětů. Pak následuje potřeba určité stálosti, řádu a smyslu v podnětech a potřeba prvních citových a sociálních vztahů. Stejně tak je důležitá i potřeba identity a seberealizace a poslední z potřeb, ne však svým významem, je potřeba otevřené budoucnosti (Matějček 2003).

Teoretické i praktické zkušenosti potvrzují, že není možné oddělovat výchovně vzdělávací práci od péče o zdraví, a proto je výchova k péči o zdraví nedílnou součástí veškeré výchovy, jejímž cílem je harmonický rozvoj tělesných i duševních sil každého dítěte i jeho schopností a zájmů. Jen zdravé děti jsou totiž fyzicky a psychicky připraveny na všechny úkoly, které jsou na ně kladeny v souvislosti nejen s jejich budoucností. Rozdíly v pohybové aktivitě dětí mohou být značné. Přesto je pohyb přirozenou potřebou dítěte tohoto věku.

Zdravotní přínos pohybové aktivity pro člověka je zjištěn v těchto oblastech (Dvořáková, 2007, str. 17):

Pohyb podmiňuje normální růst a vývoj. Nedostatek pohybových aktivit může mít za následek vznik adaptačních poruch s negativním vlivem na mentální rozvoj jedince. Dostatečně intenzivní tělesné zatížení zvyšuje tělesnou zdatnost dětí, což se projevuje v pozitivních změnách funkčnosti svalového aparátu a vnitřních orgánů, kardiovaskulárních a respiračních a obranyschopnosti organismu. Fyzická i psychická odolnost proti zátěži se projevuje v prevenci kardiovaskulárních a dalších civilizačních onemocnění.

Záměrné ovlivňování funkčnosti svalového aparátu je prevencí vadného držení těla, které je v současnosti stále vážným problémem a to již od předškolního věku. Učitelka by měla být schopná již pohledem rozeznat hlavní nedostatky a odchylky a upozornit na ně rodiče a doporučit jim návštěvu lékaře. Pohybová aktivita s dostatečným aerobním zatížením spolu s dalšími aspekty životosprávy reguluje složení těla, včetně nadváhy. Zaměřené pohybové činnosti napomáhají hendikepovaným dětem při vyrovnání, nebo snížení

následků postižení. Ochrana zdraví a výchovy k němu je věcí celodenního režimu dětí.

„Z hlediska zdraví je tělesná výchova investicí do budoucnosti a tak je potřeba ji hodnotit. Nepřikládat tolik význam konkrétním dosahovaným výsledkům a výkonům, ale vidět hlavní význam především v nabývání pozitivních vztahů, postojů a zájmů“ (Dvořáková, 2007, str. 18).

Jedním z faktorů zdraví je zdatnost, která je charakterizována jako schopnost vyrovnávat se s vnějšími vlivy. Dle Dvořákové se dělí na zdatnost psychickou, tělesnou a složky tělesné zdatnosti. Zlepšování tělesné zdatnosti bývá považováno za hlavní cíl tělesné výchovy ve škole zejména ve vztahu ke zdravotním efektům. „Výzkumné výsledky ukazují, že tento požadavek nebývá ve škole příliš plněn, a to především v oblasti aerobní zdatnosti“ (Dvořáková, 2007, str. 19).

Důležitá je spontánní aktivita i řízená tělesná výchova v pravidelném režimu dne dítěte ve škole i mimo ni. Pohybové činnosti nabízejí prožitkové učení, které probíhá vlastní skutečnou aktivitou, nikoli zprostředkovaně. Pohyb je pro dětskou hru typický, obsahuje ho většina dětských her. Pravidelné a soustavné každodenní pohybové činnosti a hry v předškolním věku jsou pro zdravý tělesný rozvoj, pro pěstování kondice, pro ovládání vlastního těla a jeho kultivaci i pro získávání různých životně běžných i specifických dovedností a znalostí nezbytné.

Vedle řízených činností nesmíme opomíjet spontánní hru. Ta má pro rozvoj dítěte velký význam. „Umožnit dítěti si hrát, to je nezbytná podmínka pro aktivní seberealizaci, kterou si dítě volí na základě úrovně svého rozvoje, zájmu, svých zkušeností a schopností začleňovat do nich okolní svět, předměty, jevy a osoby“ (Koťátková 2005, s. 20). Jak dále uvádí Koťátková, spontánní hra vzniká z vnitřní potřeby dítěte a významně ovlivňuje jeho rozvoj v kognitivní i sociální oblasti. Dítě získává zkušenosti v experimentaci se vším, s čím nedostává do styku a může toho využít i při své hře.

Na dítě působí nejen v MŠ různé podněty a to nejen připravené a promyšlené učitelkou či rodičem, ale i momentální situace a okolnosti, které mohou dítě zaujmout více, a pokud má dítě možnost zpracovat je ve spontánní hře, má z této situace větší prožitek.

Musíme mít stále na mysli, že nedostatek, ale i nadbytek podnětů může vést k deprivaci. V současné době působí na dítě mnoho podnětů z jeho okolí, nové technické hračky, počítače, televize atd. Rodiče jsou často velice časově vytíženi a spousta dětí tráví volný čas ne hrou, ale před televizí a počítačem. Často jsou děti přesyceny podněty, které ani nejsou přiměřené jejich chápání.

„Smysluplný svět – naplnění této potřeby umožňuje, aby se z podnětů, které k nám prostřednictvím všech našich smyslů přicházejí staly zkušenosti, poznatky a strategie“ (Matějček 2003, s. 37).

Nutnost pravidelného opakování a střídání činností je specifikem předškolního věku. Pravidla musejí být jasná, smysluplná a dítěti srozumitelná. Je také nutné na těchto pravidlech trvat. Dítě se pak může cítit bezpečně a může se svobodně rozhodovat v rámci daných pravidel, objevovat svět kolem sebe. Pokud je dítě usměrňováno pozitivním způsobem, může se cítit jako akceptovaná osoba společnosti. „Člověk subjektivně prožívá, že se může rozhodnout něco udělat, něco opustit, že má svobodu volit mezi různými alternativami“ (Zelinková, 1997).

Dítě potřebuje rozumět tomu, co dělá, mít jistotu, že za stejných okolností může očekávat stejné reakce okolí. Pravidelné opakování umožňuje dítěti přizpůsobit se a pochopit vnější svět, pomáhá rozvíjet volní vlastnosti dítěte. Dítě pak má možnost do svého jednání lépe zasahovat a kontrolovat jej tak, aby si udělalo nejen to, co právě chce, ale učí se i přemáhat, přizpůsobovat se a podřizovat.

V tomto období je pro dítě důležité to, jak ho vidí ostatní. Pokud se převlékne do kostýmu pohádkové bytosti, tak v tu chvíli se jí i cítí. Pro dítě rádo ukazuje, co už všechno dovede. Osobní rovnováhu a jistotu mu dodává nereálný optimismus. Tím, že si děti představují, že jsou někdo jiný si vytváří jakýsi obranný mechanismus pro vyrovnání se s okolním světem.

Pro dítě v předškolním věku je důležité, jak bude za plnění určitých norem oceněno. Je důležité vyzdvihovat kladné chování a záporné potlačovat.

Potřeba otevřené budoucnosti : „Její uspokojování dává lidskému životu časové rozpětí, což přeloženo do psychologické řeči znamená rozpětí mezi otevřeností a uzavřeností osudu, mezi nadějí a beznadějí, mezi životním rozletem a zoufalstvím“ (Matějček 2003, s. 38).

U dětí se pojem času rozvíjí pomalu. Nejprve začínají chápat pojmy „dříve“ a „později“, rozlišují delší a kratší časové úseky. Chápou délku a pořadí událostí a později i vztah mezi nimi. Děti mají tendenci přeceňovat délku časového intervalu. „Dítě je pod vlivem presentismu vázané na aktuální vnímání děje“ (Vágnerová 2005).

Pro předškoláka není čas nijak důležitý, žije přítomností a čas k jídlu či nějaké činnosti vnímá, až když nastane. Kognitivním vývojem se rozlišuje porozumění času do hlubší minulosti a do vzdálenější budoucnosti. „Děti se často na budoucnost ptají např. kdy už půjdu do školy? atd., časový odstup odpočítávají tím, kolikrát se vyspí“ (Vágnerová 2005).

Dítě je pyšné na to, co už umí a rádo napodobuje lidi ze svého okolí. Chce napodobit své sourozence, rodiče, učitelky, chce být jako dospělý. V námětových hrách získává zkušenosti z různých rolí. Důležité je, aby experimentování a hra byli dítěti umožněny. Když dítě stále slyší, že něco nesmí a že na to a tamto je ještě malé, může to mít negativní vliv na jeho další osobnostní rozvoj.

Je důležité vytvořit dětem optimální podmínky pro jejich rozvoj. Zabezpečit jim vhodný prostor, kde se děti pohybují, vybavený náradím a náčiním, které mohou používat. Čas, který děti tráví v MŠ se členěn denním režimem. Charakteristické pro předškolní věk je střídání aktivit pohybových a klidových. Také je důležité dát dětem dostatečný prostor pro spontánní pohyb a hru, neboť ta mu umožňuje poznávat, učit se novým dovednostem a zdokonalovat své schopnosti a poznávat své okolí a svou pozici v něm. Dále si dítě při hře zkouší různé role.

„Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti psychologické je podporovat duševní pohodu, psychickou zdatnost a odolnost dítěte, rozvoj jeho intelektu, řeči a jazyka, poznávacích procesů a funkcí, jeho citů a vůle, stejně jako jeho sebepojetí a sebenahlížení, jeho kreativity a sebevyjádření, stimulovat osvojování a rozvoj jeho vzdělávacích dovedností a povzbuzovat je v dalším rozvoji, poznávání a učení (RVP PV, 2004, s.16).“

Nutné je vycházet z vnitřních podmínek dítěte, utvářet a připravovat podmínky vnější. Psychický vývoj dítěte je také velice individuální, neboť záleží na jeho věku, pohlaví, na prostředí ve kterém vyrůstá, temperamentu, inteligenci, vůli atd.

Dítě v předškolním období velmi citlivě vnímá dění kolem sebe a jelikož jedním z hlavních principů učení je nápodoba, pak mají na jeho rozvoj vliv i zdánlivě bezvýznamné situace, kterých je dítě svědkem nejen doma, ale i v MŠ.

Dětem je potřeba nabízet dostatek možností komunikovat a spolupracovat s druhými dětmi. Důležitá je tolerance, empatie, ale i vyjádření svého názoru. Děti se učí vnímat a respektovat potřeby jiných, rozdělit se a spolupracovat s druhými.

Běžné činnosti poskytují dítěti dostatek příležitostí ke spolupráci a komunikaci s ostatními dětmi. Pokud se podíváme na kroužky, tak většina jich příliš mnoho možností ke spolupráci a komunikaci dětí mezi sebou nedává.

Děti si nejprve vytvářejí pozitivní vztah k prostředí, ve kterém žijí. Poté si vytvářejí povědomí o vlastní sounáležitosti se světem.

„Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v enviromentální oblasti je založit u dítěte elementární povědomí o okolním světě a jeho dění, o vlivu člověka na životní prostředí – počínaje nejbližším okolím a konče globálními problémy celosvětového dosahu – a vytvořit elementární základy pro otevřený a odpovědný postoj dítěte (RVP PV, 2004, s. 26)“.

Volný čas jako časový prostor – lidé se mohou svobodně věnovat vybraným činnostem a to po splnění pracovních povinností, po tom, co byly zajištěny jejich veškeré biologické nezbytnosti. U dětí předškolního věku ale rozhodují o tom, co budou dělat jejich rodiče. Děti většinou nemají pojem o tom, co se pod danou činností skutečně ukrývá a tudíž nemá názor zda to chce či nechce dělat, dokud to nevyzkouší.

U dětí předškolního věku je těžké definovat pojem volného času, neboť děti ještě nemají den rozdělen na práci a odpočinek, ale jejich den by měl být plný her a dovádění. Pokud tedy mluvíme o volném čase předškolních dětí, je tím myšlen čas trávený mimo organizovanou část práce v MŠ.

Nadstandardní nabídka - kroužky - ovlivňuje mimo jiné i denní režim školy Pokud jsou kroužky dány například již na osmou hodinu, děti tak přijdou o spontánní hru a téměř celý den tak nemají možnost si hrát. Dalším nevhodným okamžikem pro kroužky dětí je čas, kdy se chodí ven a po obědě. Pro děti s menší potřebou spánku je mnohdy aktivita po obědě vítaná. Záleží ale opět na druhu činnosti – pokud se jedná o aktivitu pohybového charakteru, je to nevhodné, neboť po jídle se dítě dostává dle křivky denního biorytmu do

útlumu. Většina činností je dávana až na odpoledne a tím se prodlužuje pobyt dítěte ve školce. To je vítáno rodiči, méně pak ale dětmi, které chtějí jít domů a být se svou rodinou.

Pokud se podíváme na volnočasové aktivity dětí z hlediska pohybu, tak o ty pohybové mají zájem především ti rodiče, kteří sami sportují, či sportovali. Je v kompetenci pedagoga poznat možnosti a potřeby dětí a program přizpůsobit individualitě dítěte. Neboť na kroužky bývají děti přihlašovány ne z vlastní vůle, ale především z vůle rodičů. A může se tak lehkost stát, že dítě, které má sníženou potřebu pohybu je nuceno chodit na kroužky sportovně založené a vytváří si tak ke sportu záporný vztah, jeho prožitek je negativní.

„V subjektivním pojetí je volný čas nejčastěji chápán jako osvobození od práce, zbavení se pracovních povinností“ (Slepičková, 2000, str. 9). Člověk musí plnit ve svém životě mnoho povinností, které zaručují, že přežije, bude mít kde spát, co jíst, že bude schopen uspokojit své potřeby materiálního charakteru.

„Nárůst volného času je spojován s rozvojem hospodářství a technickým pokrokem, který přinesl úsporu práce nejen v zaměstnání, ale i při práci v domácnosti. Na jedné straně je brána tato skutečnost jako pozitivum moderní společnosti, často však přináší i problémy“ (Slepičková, 2000, str. 8). Koncem minulého století se zkrátila pracovní doba a narostl čas, který člověk nemusel věnovat práci za účelem obživy.

Podíváme-li se na dělení činností obecně, je tu dělení například dle Pávkové :

Odpočinkové činnosti

Rekreační činnosti

Zájmové činnosti

Veřejně prospěšné činnosti

Sebeobslužné činnosti

Příprava na vyučování

Zájmové činnosti chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Mají silný

vliv na rozvoj osobnosti i na správnou společenskou orientaci. Všechny typy aktivit jsou významné a navzájem se prolínají.

Tytéž činnosti mohou být jednou zálibou, jindy součástí pracovních povinností. Motivace k provádění týchž činností tak může být odlišná, může přecházet od vnitřní motivace k vnější a naopak se může měnit v čase.

Formy volnočasových aktivit (Frydrychová, 2008):

Pravidelná zájmová činnost

Zájmová činnost příležitostná

Spontánní aktivity

„Prostřednictvím volnočasových aktivit vychovatelé a pedagogové pomáhají dětem utvářet vztah k dalším způsobům vzdělávání a dále k budoucí profesi a celému životu. Každá forma má své charakteristické znaky, věnují se odlišným zájmům dětí (Frydrychová, 2008).“

V předškolním věku je zapotřebí především rozvoj dítěte ve všech oblastech a nespecializovat se na jednu věc. Pokud je zvolen správný kroužek, je to jen ku prospěchu dítěte. Také je zde důležité to, že si dítě zvyká na další opakování nějaké činnosti. Dítě se také učí využívat čas a vyplňovat ho aktivitami a ustaluje se i postoj a celkový přehled o světě. Je to tedy celoživotní cyklus, ale začíná již v tomto období.

Pokud jsou aktivity, které volný čas vyplňují i pohybového charakteru, bývají většinou zdraví prospěšné. Posilují imunitní systém dítěte, jeho zdatnost atd.

Výčet možné náplně volného času dětí MŠ je velice široký. Přitom časový prostor tak veliký není a sportu konkuruje celá řada možností aktivit jimiž lze volný čas vyplnit. Děti jsou zcela závislé na svých rodičích a na tom, jak jim čas zorganizují, jak sami tráví svůj čas a jaké hodnoty uznávají. Vedle materiální orientace kladoucí důraz na výkon se objevují postmaterialistické hodnoty směřující především k seberealizaci. Sportu ve volném čase konkurují nejrůznější další aktivity, jichž právě díky průmyslu přibylo. U dětí jsou to především televize a počítače, které pohlcují jejich čas v době, kdy by měly například běhat na dětském hřišti. Vedle toho konzumnost a pasivní zábava

zatlačují do pozadí aktivity tvořivé, což pozorujeme i při volných hrách dětí. Čím dál častěji slyšíme od dětí „Na co si máme hrát?“ i když stojí v pokoji plném hraček.

V současnosti je na MŠ kladem poměrně veliký tlak v oblasti nabídky kroužků pro děti. Je to způsobeno především tím, jak se vyvíjí společnost. „Současná společnost je tlačena především k úspěchu a rodiče předškoláků mají pocit, že ve školce děti nemají dostatek aktivit, které by vedly k tzv. „úspěchům jedince“ (Frydrychová, M., 2008) . Těmito úspěchy jsou myšleny úspěchy sportovní, umělecké či jiné v oblastech, které jsou závislé i na věku. Trendem současnosti je, že se děti specializují na nějaký sport či aktivitu již od útlého věku, aby se dosáhla co nejrychleji co největší výkonnost. Proto rodiče vyhledávají pro své děti aktivity nad rámec MŠ. Tlačí tak i na MŠ, aby dané aktivity pro jejich děti zajistila. Školy se snaží vycházet rodičům a jejich poptávce vstříc a dané aktivity pro děti opravdu nabízejí. Do školy tak často docházejí pedagogové jen na dané aktivity, ale většinou tyto kroužky vedou přímo pedagogové školy. Pro rodiče je to velmi výhodné, neboť mají do určité míry zaručenou kvalitu výuky a pedagoga a především nemusí své dítě ze školky vyzvedávat a někam dopravovat, což je opravdu velká úleva jak časová, tak i finanční. Rodiče tak nechávají děti ve školce od rána často až do pozdního odpoledne s vědomím, že je o ně postaráno a že se „nenudí“. Zároveň kroužky pořádané ve školách jsou pro rodiče i velice finančně přijatelné.

Kroužky, které rodiče vyhledávají mimo MŠ jsou především kroužky, které jsou náročné na materiální vybavení, potřebují speciální prostředí, nebo jsou jinak specifické. Například fotbal, kam jsou přijímáni chlapci již od tří let se v prostorách školky nedá provozovat. Nehledě na to, že se málokdy najde ochotný pedagog, který by do školky docházel a je pro něj jednodušší, aby měl jedno stanoviště, kam se děti sjíždějí. Proto se mezi tyto kroužky řadí především sportovní aktivity, hra na nástroje, speciální aktivity... Dříve sem patřily i cizí jazyky, ale o ty je takový zájem, že jsou již běžně nabízeny i na MŠ. Tyto kroužky bývají zpravidla daleko dražší, než kroužky ve školce a často se honosí tím, že jsou profesionálnější.

V oblasti zájmové tělesné výchovy a sportu je samozřejmě volbou rodičů, zda dítěti zajistí další pohybové a sportovní činnosti. A právě tady by neměl pedagog rezignovat na roli poradce, pokud se dítě jeví vystresované, či

přetěžované. Jiným rodičům je naopak potřeba doporučovat další možnosti rozvoje dovedností jejich dětí, nabízet jim vhodné aktivity a tělovýchovné kroužky. Velmi vhodnou formou pro nejmenší děti je společné cvičení rodičů s dětmi nebo různé akce školy společné pro děti a rodiče – sportovní odpoledne, výlety, lyžařské zájezdy aj.

„Ne každé dítě je dostatečně geneticky vybaveno pro pohybové dovednosti“ (Fejtek, Mazurová, 1990, str. 6). Nezáleží však pouze na míře vloh, ale i na tom, jaký si dítě k pohybu vytvoří vztah. Velikou roli hraje prostředí a postoje dospělých autorit. Psychologové soudí, že když se podaří podnítit a udržet motivaci dítěte k činnosti, snáze se u něho v této činnosti vyvinou příslušné schopnosti i jiné vlastnosti potřebné pro život.

Většina expertů nedoporučuje začínat s organizovaným tréninkem před 8. rokem. Nároky různých sportů jsou ale velmi odlišné. Sporty jako tenis, kopaná, lední hokej, je možné začínat ve věku 5 - 6 let, s jinými, jako basketbal, golf, volejbal, zápas je vhodné začínat později.

6 - 13 let bývá uváděna jako první etapa sportovní přípravy s hlavním cílem zábavnou formou přivést děti k pohybovým aktivitám.

Nelze přesně říci, kdy je ten správný čas obecně, protože mezi dětmi jsou značné individuální rozdíly. Rodiče mohou sami odhadnout, zda je dítě fyzicky a emočně připravené na zápis do sportovního klubu. Organizovaný trénink klade na děti nové nároky, které často ještě nedokážou zvládnout. Zda je dítě ochotné pravidelně navštěvovat tréninky, zda je dostatečně zralé, aby pochopilo pravidla sportu. Musí být připravené podřídit se zájmům družstva před svými osobními (pokud se jedná o skupinový sport) a zda dokáže přijímat informace a udržet disciplínu s někým jiným, než s rodiči.

Pro děti je snadné říci ano pro novou zajímavou aktivitu. Musí si ale uvědomit, že pravidelnost znamená, chodit na trénink i když se mu zrovna nechce, je unavené, rozladěné, nemá rádo trenéra, nebo hraje v týmu, který prohrává. Povzbudit děti ke sportovním aktivitám, ale mít na paměti jaký to má vliv na celou rodinu. Můžeme poradit, ale konečná rozhodnutí musí rodiče udělat sami.

Dítě samo dokáže relativně objektivně zhodnotit kvalitu i kvantitu pohybové aktivity a prakticky se u něho nepotkáme se známkami přetížení nebo přetrénování. Platí to plně pro spontánní pohybovou aktivitu a hry. Tam,

kde tělesná zátěž dosahuje dětského maxima, dítě činnosti samo zanechává. Nebezpečí nastává tam, kde je dítě do činnosti nuceno a nemá dostatečnou motivaci. Jedná se především o děti rodičů, které z nich chtějí mít vrcholové sportovce a zapomínají na věkové zákonitosti.

„Tréninkový proces tvoří čtyři vzájemně propojené složky – tělesná příprava, technická příprava, taktická příprava a psychologická příprava“ (Kozlík a kol., 1974, str. 84). U dítěte jde ale především o utváření osobnosti a zdokonalování všestranného pohybu. Právě u dětí je důležité dodržet zásadu všestrannosti optimálním rozvíjením všech jejich pohybových schopností s ohledem na individuální věkové a pohybové zvláštnosti.

U dětí předškolního věku ještě není dokončena osifikace kostí a není dokončený vývoj kloubů, proto není vhodná jednostranná zátěž, prosté visy a vzpory. Pokud tyto cviky však dělají děti spontánně např. při volné hře, není to na škodu. Dále se nedoporučuje zvětšování kloubního rozsahu nad fyziologickou mez (rozštěpy, mosty apod.), nošení těžší zátěže než je 10% hmotnosti dítěte. Dále se ale také nedoporučuje dlouhé stání a sezení.

Vzhledem k uvedeným omezením ve sportovní přípravě dětí předškolního věku přicházíme k východisku, že většina sportů je naprosto nevhodná jako specializace pro děti předškolního věku. Samozřejmě záleží vždy na každém sportu zvlášť, neboť je zde veliký rozdíl i v kvalitě a kvalifikovanosti trenérů. Pokud je i specializovaný sport veden s ohledem na zvláštnosti dětského vývoje, může být přínosný.

Odborníky je doporučováno se specializovat na jeden sport až ve věku 13 – 15 let. Příprava by stále ještě měla mít převážně zábavnou formu, ale trénink je více zaměřen na osvojení speciálních dovedností. Zvyšuje se časová náročnost tréninků a soutěží. Rodiče by měli nalézt rovnováhu mezi studiem a sportem.

U dětí je třeba věnovat velkou pozornost rozvoji schopností obratnostních, rychlostních. Mají-li dobrý základ těchto pohybových schopností jsou položeny solidní základy pro budoucí výkonnost. Nesrovnávat děti s těmi nejlepšími a nepokoušet se s nimi „závodit“ v počtu tréninkových hodin, nebo soutěží. Pokusit se dodržet program, který je adekvátní věku a vyspělosti vašeho dítěte. Dopřát dětem, aby se mohly účastnit procesu rozhodování, včetně rozhodnutí o případném ukončení tréninkového programu. Vybrat

trenéra, který bude schopen zvyšovat sportovní úroveň vašeho dítěte pokud možno zábavnou a zajímavou formou. Být si vědomi sociálních a emočních rizik, jež může přinést strmý výkonnostní růst. Dbát na to, aby rodiče nepřehnali svou angažovanost ve sportovní kariéře dítěte.

Rozlišujeme dva druhy podmínek výběru aktivit (Slepičková, 2000, str. 70):

- 1) vnitřní – věk, pohlaví, rodina, zájem, volný čas, finanční situace – určují jakým konkrétním způsobem se jedinec sportu účastní. Jedná se v podstatě o osobní podmínky jedince.
- 2) vnější – znalost sportu, postoj ke sportu, motivace, kontakt se sporty, příležitost, sociální image sportu, volný čas, náklady se sportem spojené.

Vnější faktory jsou ovlivnitelné a to ať na úrovni jedince, či společnosti - např. Postoj ke sportu.

Člověk přirozeně rád dělá to, co zná a co umí. Proto je důležité, aby měl základní znalosti o sportu. Například aby věděl že existuje určitá sportovní disciplína, chápal její podstatu, znal princip pravidel, která pro její provádění platí. U dětí to platí dvojnásob a vzhledem k tomu, že si děti vytvářejí představy o světě především na základě zkušeností, je nejlepší dítě seznamovat s různými druhy sportů a samozřejmě nejlepší formou je možnost si aktivitu i vyzkoušet.

Zároveň na děti velice silně působí jejich okolí a především postoj jejich okolí k jednotlivým aktivitám. V převážné míře lidé přisuzují sportu pozitivní hodnoty. Avšak pozitivní postoj je u mnohých z nich v rozporu s realitou, neboť se sportu aktivně nevěnují. Skutečnost tak ukazuje, že ani z kladného postoje jednoznačně nevyplývá aktivní zapojení.

U dětí hraje jednu z nejdůležitějších rolí motivace. Ta je jedním z faktorů ovlivňující skutečnost, zda jedinec má zájem o aktivní pohyb a sport vůbec a zda se tato činnost stane trvalou součástí jeho života, či nikoliv. Kontakt se sportem – stejně jako pro motivaci, tak i pro kontakt se sportem je důležité prostředí sportu, jeho organizace a řízení. Je zapotřebí mít odborníky kteří vědí jak s lidmi pracovat a co jim nabídnout, jelikož nabídka sportu musí být pro

jedince zajímavá a adekvátní. Důležité je i pedagogické vedení či blízké sociální prostředí, v němž se vše odehrává.

To, aby se dítě mohlo nějaké aktivitě věnovat je samozřejmě v první řadě závislé na nabídce. Ta je samozřejmě různorodá a to nejen z hlediska geografického, ale i časového. Myslím tím, že se nabídka aktivit mění nejen v rámci určité oblasti, ale i během roku se může nabídka aktivit obměňovat. Dostupnost sportovních zařízení je důležitou podmínkou účasti ve sportu. Neexistenci vhodných zařízení uvádějí potenciální sportovci jako nejčastější překážku svého sportování. Zájem o konkrétní aktivitu úzce souvisí s jeho aktuální atraktivností a oblíbeností ve společnosti, kde se daný jedinec pohybuje – v tomto případě rodiče.

Volný čas je dalším velice v dnešní době silným faktorem ovlivňující výběr aktivit pro vyplnění volného času. Je omezen především pracovním vytížením rodičů dětí. Ovlivňuje se tím kvalita volného času a vytváří se modely pro jeho trávení i každodenní stereotypy.

Dalším možným faktorem ovlivňující výběr aktivity jsou náklady s ním spojené. Vyjadřují, kolik aktivita stojí a kolik finančních prostředků musí jedinec vynaložit k tomu, aby daný sport mohl provozovat. Jedná se o sportovní vybavení, financování provozu a údržby zařízení, dopravy, materiál atd.

1.2 Dítě a rodina

Rodina je původní a nejdůležitější sociální skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou. Z hlediska socializace je rodina skupinou primární. V rodině dochází ke kulturnímu přenosu, předávají se tradice, zvyky, kulturní hodnoty. Zvláště významné je osvojení mateřského jazyka, jakožto prostředku komunikace a základní kulturní návyky (hygiena, stolování, oblékání, chování atd.). Rodina zprostředkovává kontakty se širší komunitou a jedinci základní sociální začlenění. Vybavuje ho určitým sociálním statusem – příslušnost k vrstvě, třídě, etnické skupině. Závislost na původní rodině je většinou završena založením vlastní rodiny, výchovou dětí, péčí o stárnoucí rodiče. Dítě vychovávané v harmonické rodině, dostává lekce pro svůj budoucí život v dospělosti. Učí se mužskému či ženskému způsobu chování, přejímá životní hodnoty i životní styl svých rodičů. Získává také obraz manželského soužití i obraz svého budoucího partnera.

Děti v harmonické rodině se seznamují s prací v domácnosti, poznávají hodnotu peněz, učí se chodit nakupovat apod. Působí na ně i jiné vlivy např. vzory okolní společnosti i vzájemná láska rodičů.

Každá rodina by měla dětem zajistit vědomí bezpečí a jistotu rodičovské lásky. Bez toho není možný zdravý rozvoj jejich citového života. Dítě má v rodině nalézt útočiště v době, kdy je slabé, bezmocné, kdy potřebuje ochranu, pomoc a pochopení. Nedostatek lásky a péče v útlém věku mívá pro dítě těžké následky. Dětem však mohou psychicky ublížit i nevhodné typy rodičů (rodiče přespříliš milující, rodiče lhostejní, rodiče příliš přísní a rodiče, kteří nemají na své děti čas). Přílišná přísnost může být někdy příčinou vážných nervových poruch a někdy může dojít až k nervovému zhroucení. Dítě také může ztratit svůj pocit sebevědomí a sebejistoty. Naopak přílišnou lásku můžeme dosáhnout toho, že dítě se stane rozmazleným, a pokud nedostane to, co chce, je schopno „zbořit dům“. Takové dítě se stává egoistickým a nedokáže se nikdy úplně osamostatnit. Avšak pokud jsou rodiče ke svým dětem nevšímaví, tak značně ochuzují citový život dítěte a mohou způsobit, že se děti stejně chovají

ke svému okolí a později nedovedou k nikomu citově přilnout. A ještě jsou tu rodiče, kteří nemají na své děti čas. Mohou to být rodiče ke svým dětem lhostejní a nebo rodiče přespříliš zaměstnaní svou kariérou než aby měli čas na své děti. Každý správný rodič by si měl najít alespoň malou chvilku během dne a zabývat se problémy svých dětí.

1.3 Dítě v MŠ

Vše kolem nás má nějaký řád – příroda, svět, život člověka. Tím, že dítě vstoupí do MŠ se stává jeho součástí. Dítě se dostává z rodinného světa do světa obrovského společenství. Najednou ztrácí jistotu domácího prostředí a potřebuje nabýt nové jistoty. Dítě si zvyká na určitý řád a režim mateřské školy a to mu dává právě pocit určitých jistot. Poznává, že je čas na hru, na jídlo, odpočinek. Zvyká si na to, že jsou okamžiky, kdy se musí přizpůsobit ostatním, respektovat je a dodržovat pravidla.

Při nástupu dítěte do mateřské školy se k činitelům ovlivňujícím sebepojetí dítěte přidává i učitelka. I v mateřské škole nastává určité přijetí dítěte a následné hodnocení. Přístup učitelky a její nahlížení na dítě, její projevy hodnocení a verbální komunikace s dítětem dávají tedy dítěti další informaci o něm a ovlivňují tak jeho sebepojetí dost významným způsobem. Vliv na sebepojetí mají i vrstevníci a to opravdu velký. Mladší předškoláci jsou ještě tak zaměřeni sami na sebe, že nedokáží porovnávat s ostatními. Postupně však dítě navazuje vztahy ve skupině a uvědomuje si svou identitu. Příznačné pro tento věk je tzv. „opičení se“. Chce stejné oblečení, hračky atd. Vymezuje si pozici v jiném sociálním prostředí, poprvé mimo okruh rodinu.

I když vliv rodiny je stále velmi významný, učitelka uvádí dítě do společenského života. Má velký vliv na jeho chování, jeho usměrňování společenským normám a v neposlední řadě může ovlivnit i vztahy s vrstevníky, které jsou pro tento věk velice důležité. Na tom, jak k dítěti bude nahlížet

učitelka, závisí to, jaký dítě získá náhled na sebe sama. Učitelka se může pokusit určitým způsobem ovlivnit i rodiče, jejich uvažování a může jim být nápomocna radou či odkazem na odbornou literaturu pro rodiče. Spolupráce s rodiči je klíčovou oblastí.

Paní učitelky přistupují k dětem profesionálně a nekladou na děti nepřiměřené nároky, ale na druhou stranu netlumí jejich aktivitu. Nabízejí dětem vhodné činnosti ve vhodném čase, kvalitě a kvantitě. Děti mohou zkoušet různorodé činnosti, které doma nemohou. Někde si děti mohou například vyzkoušet, jaké to je pomáhat v kuchyni při vaření atd. Naučí se spoustu pohybových dovedností a stávají se tak ve svých očích velkými a šikovnými – tedy pokud mají kvalitní a citlivé vedení. Tento jejich růst pozorují i jiné děti a mohou si na tom stavět představu vlastní budoucnosti – „až budu větší, také budu jezdit na kole“. Když některá holčička například ráda zpívá, ale jsou jí teprve čtyři roky a nemůže ještě nikam chodit, bude říkat, že až bude větší, bude chodit na kroužek zpívání. Vzdálenou budoucnost dítě nechápe a nevěří jí.

Jeden z úkolů učitelky v mateřské škole je podporovat děti v jejich přirozené zvědavosti a připravovat podnětné prostředí, které dítě stimuluje k činnosti. „Takovým přívodem podnětů se organismu umožňuje, aby se naladil na žádoucí úroveň aktivity. Pro člověka to znamená, že se nebude nudit ani že nebude soustavně přetěžován“ (Matějček 2003, s. 37) .

Předností mateřské školy je také kontakt dětí s vrstevníky, jejichž zájmy a další činnosti jsou různorodé. Interakce mezi dětmi pak podporuje jejich kognitivní vývoj. Kromě toho děti se učí jeden od druhého a jejich vzájemná interakce je velice důležitá a prospěšná. Učitelky však nesmějí zapomínat na tzv. kritická období ve vývoji mozku (Bierley 2000), kdy pokud je toto období promarněno, dítě se naučí stejné věci daleko hůře a déle. Znamená to tedy, že dítě potřebuje v určitou dobu správné podněty v přiměřené míře a kvalitě.

Nejvíce času dne tráví dítě v mateřské škole (až 10 hodin) a proto musí mateřská škola kompenzovat jednostranný nadbytek podnětů a připravovat jim rozmanité prostředí a podněty, dát prostor pro spontánní hru a hru s vrstevníky.

Na dítě působí v MŠ mnoho podnětů a jejich vnímání a využití závisí na mnoha činitelích – na věku, kognitivní úrovni, zájmech dítěte, úrovni pozornosti, únavě atd. Dnešní koncepce MŠ je orientována osobnostně, vychází z nabídky

činností a nechává dítěti prostor pro vlastní volbu. Učitelka napomáhá dítěti v rozvoji v oblastech, kde by se samo nerozvíjelo a k tomu zase napomáhá pečlivě připravené prostředí a vztahy mezi vrstevníky, které často v dnešní rodině chybí.

Z cílů RVP PV vyplývají základní podmínky pro vzdělávání dětí předškolního věku. A to věcné, správná životospráva, plnění psychosociálních podmínek, organizační zajištění chodu mateřské školy, další podmínka se týká řízení školy, personální a pedagogické zajištění a poslední podmínkou je spoluúčast rodičů.

Věcné podmínky se týkají materiálního zabezpečení (hračky, nábytek, hřiště...). Životospráva dětí je zajišťována plnohodnotnou stravou, denním režimem, respektováním potřeby pohybu a spánku. Děti i dospělí se musí ve školce cítit dobře, bezpečně. Pedagogové musí respektovat potřeby dětí a poskytovat jim dostatek volnosti za podmínek dodržování určitých daných pravidel. Zásadním je i pružný denní řád. Ten dává prostor pro činnosti jak řízené, tak spontánní. Plánování aktivit je podřízeno zájmu a potřebám dětí a je v souladu s jejich potřebami a možnostmi. Školní vzdělávací plán je vypracováván ředitelkou ve spolupráci s pedagogy školy. Mateřská škola komunikuje se svým zřizovatelem a dalšími orgány státní správy, případně i dalšími organizacemi. Služby pedagogického sboru je zorganizována tak, aby byla při všech činnostech zabezpečena optimální pedagogická péče. Vztahy mezi rodiči a pedagogy se vyznačují vstřícností a ochotou spolupracovat. Pedagog se snaží porozumět a poradit. Rodičům je dána možnost zapojit se do chodu mateřské školy, možnost zasahovat i do plánování programu.

Jednotlivé vzdělávací oblasti RVP PV tvoří rámec výchovně vzdělávací činnosti pedagoga. Vychází z nich veškeré plánování vzdělávacího programu pro děti předškolního věku a tím i nabídka činností. Výchovně vzdělávací činnost uskutečňuje každá mateřská škola podle svého školního vzdělávacího programu. Vycházíme z rámcových vzdělávacích cílů – rozvoj dítěte, jeho učení a poznávání, Osvojení hodnot a Získání osobních postojů, z nichž se vyvozují klíčové kompetence formulované jako výstupy, tj. kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, sociální a personální a kompetence činnosti a občanské.

„ Záměrem vzdělávacího úsilí pedagoga v oblasti biologické je stimulovat a podporovat růst a neurosvalový vývoj dítětem jeho fyzickou pohodu, zlepšovat jeho fyzickou zdatnost i pohybovou a zdravotní kulturu, podporovat rozvoj jeho pohybových i manipulačních dovedností, učit je sebeobslužným dovednostem a vést je k zdravým životním návykům a postojům (RVP PV, 2004. s.13).“

Dítě na začátku opouští svůj mikrosvět a začíná chodit do MŠ, kde se setkává se spoustou nových lidí – dětí a dospělých. Navazuje kontakt nejprve s jedním pedagogem, s dětmi a poté s dalšími pedagogy a zaměstnanci školy. Dítě se učí vhodně komunikovat. Pedagog dětem pomáhá se sblížením, pokud je to potřeba.

Důležité je ale také děti připravovat na obezřetnost vůči cizím dospělým, schopnost bránit se násilí, nebo schopnost požádat o pomoc. To vše se dá s dětmi prožít na modelových situacích a pak společně hledat vhodná řešení.

MŠ utváří prostředí, ve kterém dítě vede k pochopení a respektování pravidel, odlišnost druhých a jejich návyků atd. Například při kroužcích jsou děti opět v jiné skupině dětí, než ve třídě a opět proces začleňování se do okruhu lidí se opakuje, což dítě může v této oblasti posouvat. Na kroužky chodí děti, které mají společný zájem a to je velmi prospěšné – tyto děti se rychle sblíží.

Úkolem pohybové výchovy v mateřských školách je podporovat správný růst a vývoj dětí, vypěstovat u nich pohybové dovednosti a hygienické návyky, pečovat o výchovu ke správnému držení těla a o vytvoření předpokladů pohotového chování z hlediska bezpečnosti a celkového rozvoje volných vlastností za pomoci nejen tělovýchovných prostředků. V každodenním režimu MŠ je pohyb harmonizujícím faktorem – splňuje nejen biologické potřeby dítěte – touhu po spontánním pohybu - ale i prostředkem výchovy vůle, citu i rozumu.

V mateřských školách a ve školách vůbec by tělesná výchova neměla být zaměřena na maximální výkon, ale měla by se zaměřit na zlepšení individuální zdatnosti dítěte a na vypěstování vhodných dovedností a návyků. Mateřská škola by v tomto smyslu měla působit i na rodiče. Ukázat jim správný režim dne a informovat je o přínosu aktivního způsobu života, o zdravé výživě a dalších okolnostech, které přispívají k udržení a posílení zdraví, zdatnosti a celkově dobré životní pohody.

MŠ svým programem, organizací dne dítěte, nabídkou činností, zdravým stravováním, kulturou stolování, hygienickými zvyky a formováním dalších

návyků, postojů a přijímáním hodnot ovlivňuje dítě, ale také by měla poskytnout příklad pro život celé rodiny. Je potřeba, aby učitelky byly vždy ochotné s rodiči na toto téma promluvit. I když si mnoho rodičů uvědomuje pohybové potřeby svých dětí, těžko je však dokáží naplnit pro nedostatek času, nevhodné podmínky, neznalost přiměřených aktivit.

2. Výzkumná část

2. Cíl

Zjistit volnočasové aktivity dětí na Praze 7 a některé faktory, které ovlivňují jejich výběr.

Dílčí cíle:

1. Zjistit jakým aktivitám se děti věnují v rámci nadstandardní nabídky MŠ a jaké kroužky navštěvují mimo MŠ – vybrané MŠ na Praze 7.

1.1 Zda ve volnočasových aktivitách převládají aktivity pohybové či nepohybové.

1.2 Zjistit, jaké je personální zajištění kroužků a informovanost rodičů o kvalifikovanosti lektorů.

2. Prozkoumat, jaké jsou hlavní faktory ovlivňující účast či neúčast dětí předškolního věku na volnočasových aktivitách - cena, nabídka, dostupnost.

2.2 Hypotézy

1. Rodiče preferují kroužky MŠ před kroužky mimo MŠ.
2. Finanční náklady spojené s danými aktivitami nebudou pro rodiče určujícím faktorem pro výběr aktivity
3. Nebude rozdíl mezi počtem sportujících dívek a chlapců.
4. Rodiče se nezajímají o kvalifikovanost lektorů jednotlivých kroužků.
5. Sportovní aktivita rodičů je pozitivním faktorem pro aktivity dětí.

2.3 Metody

Pro ověření hypotéz jsem použila tyto metody:

1. PŘÍMÉ POZOROVÁNÍ
2. ROZHOVOR S UČITELKAMI
3. ANKETA (DOTAZNÍK) PRO RODIČE

2.3.1 Přímé pozorování podmínek vybraných MŠ a oblasti Prahy 7

Mateřské školy jsem kontaktovala začátkem října 2007. Do každé MŠ jsem zavolala a sjednala si osobní schůzku s paní ředitelkou, případně jejím zástupcem. Na dané schůzce jsem paní ředitelky seznámila s tématem své diplomové práce a požádala o spolupráci při dotazníkovém šetření.

Dále jsem zašla na MÚ Prahy 7 a informovala se, jaké jsou organizace, které nabízejí nějaké aktivity dětem předškolního věku. Dále jsem tyto informace hledala i pomocí internetu a tím, že jsem si prošla místa Prahy 7, kde se takového organizace vyskytují, abych si zjistila základní informace o jejich působení a nabídce.

2.3.2 Dotazníkové šetření

Po seznámení paní ředitelky s mou diplomovou prací a jejím souhlasu s rozděláním dotazníků, jsem osobně požádala paní učitelky jednotlivých tříd o rozděláním dotazníků a domluvila si i termín vybrání dotazníků od rodičů opět paní učitelkou. Dotazníky byly rozdělovány během celého týdne a následující týden byly vybírány.

Pro rodiče jsem připravila dotazník, který byl anonymní a obsahoval 4 otázky.

První důležitou informací bylo pohlaví a věk dítěte. Druhá otázka byla otevřená, rodiče vyplňovali názvy pohybových kroužků, kolik hodin týdně se jim dítě věnuje, kde kroužek probíhá a jestli má lektor daného kroužku speciální vzdělání. Druhá otázka byla polouzavřená, rodiče zatrhlí, zda na některou z aktivit, které uvedli chodí i jiný rodinný příslušník a tím, že měli uvést, na kterou z aktivit. Třetí otázka byla uzavřená – zde rodiče zatrhávali, zda hledali kroužky i mimo školku, či ne. Měli zde 4 možné odpovědi zahrnující i

alternativní formu odpovědi. Čtvrtá otázka byla uzavřená a ptala jsem se zde na to, zda rodiče byli nuceni nějaký kroužek nevybrat z finančních důvodů.

2.3.3 Řízený rozhovor

Tato metoda byla použita ke zjištění a zpřesnění některých informací a dokreslení celkové situace každé školy.

Na každé z mateřských škol jsem provedla řízený rozhovor s 1 učitelkou, či ředitelkou MŠ.

První otázka byla na počet a druhy kroužků, které nabízí školka. Otázka číslo dva byla směřována na to, kolik dětí na jednotlivé kroužky chodí. Ve třetí otázce jsem se ptala na počty chlapců a dívek u jednotlivých kroužků. V otázce číslo čtyři jsem se ptala na cenu kroužků a v otázce následující na to, zda se rodiče ptají i na jiné kroužky. Otázka 6 byla na to, zda vychází škola rodičům v poptávce po kroužcích vstříc. V otázce číslo 7 jsem se ptala na to, kdo kroužky ve školce vede- zda jsou lektoři kvalifikovaní, případně jaké mají vzdělání. Další otázka byla směřována na to, čím jsou rodiče dle učitelek nejvíce ovlivněni při výběru kroužků.

2.4 Popis souboru

Z celkového počtu 9 MŠ na Praze 7 jsem losováním zvolila 5 MŠ, kde jsem provedla šetření.

Zajímala jsem se o činnost všech vylosovaných mateřských škol. Paní ředitelky byly většinou velice vstřícné a umožnily mi rozdat své dotazníky na jejich MŠ. Viděli v tom možnost, jak se dozvědět, zda jsou rodiče spokojeni s nabídkou a jak případně zlepšit činnost nejen formou nadstandardní nabídky zájmových činností, ale také zlepšení spolupráce s rodiči a jejich informovanost.

Celkem bylo rozdáno 339 dotazníků. V dotazníkové metodě byly získány údaje o 218 dětech. Návratnost dotazníků byla 64%. 36% rodičů dotazníky nevrátilo.

3. Výsledky

3.1 Podmínky Prahy 7 a vybraných MŠ

Oblast předškolního vzdělávání na Praze 7 je zajišťována 8 mateřskými školami, jejichž zřizovatelem je MČ P7, dalším subjektem je Katolická MŠ v ulici U Uranie a v městské části Troja působí MŠ Trojská.

Mateřské školy se snaží nabídnout dětem vstřícné, podnětné a obsahově bohaté vzdělávací prostředí. Školní vzdělávací program podporuje využití jak spontánního učení tak i didakticky zaměřených činností. Na jednotlivých mateřských školách probíhají během celého roku zájmové kroužky (jazykové, pohybové, hudební, výtvarné), které rozvíjejí již konkrétní předpoklady. V rámci dalších aktivit děti navštěvují divadelní představení, knihovny, účastní se různých soutěží, jsou pro ně pořádány besídky, polodenní výlety a školy v přírodě nebo tématické vycházky. Výjimkou nejsou ani celodenní výlety či plavecký výcvik. Za přispění rodičů se konají maškarní karnevaly, Den dětí, drakiáda, Mikuláš, vánoční besídky. Rozmanité akce mají rovněž přispívat k zapojení nově přichozích rodičů a dětí do prostředí MŠ. Probíhá rovněž výuka angličtiny a je zajišťována průběžná školní praxe pro studenty SPgŠ.

Vybrané organizace na území Prahy 7 nabízející volnočasové aktivity pro děti nejen předškolního věku:

Klub Domeček Městské části Prahy 7 poskytuje zázemí pro mnoho dětí zejména ve věku od 6ti do 12ti let. Klub je otevřen v odpoledních hodinách po celý rok od pondělí do pátku. Během všedních dnů navštěvuje denně Klub průměrně 15 dětí. V Klubu se mohou věnovat různým volnočasovým aktivitám, jako např. malování, poslechu hudby, hře na hudební nástroje, tanci, stolnímu fotbálku, stolnímu hokeji atd. Od listopadu začalo, ve spolupráci s DYS-centrem pravidelné setkávání dětí s odborníky – dětskými psychology a speciálními pedagogy.

Kulturní dům Vltavská nabízí mnoho volnočasových aktivit pro děti. Jmenujme například tanec, keramika, jóga, jazykové kurzy. Veškeré kurzy jsou v odpoledních hodinách a jsou přehledně vypsány na internetovém portálu www.vltavska.cz

Dále jsou zde například 4 pěvecké sbory, fotbalový a hokejový klub, tenisová škola, Sokol Prahy 7, relaxační centrum, zimní stadion Štvanice, několik fitness klubů, dům dětí a mládeže Prahy 7, rodinné centrum Letná, spolek Pimprlata, dopravní hřiště a několik dětských hřišť a další. Všechna tato zařízení přijímají i děti předškolního věku a nabízejí jim spoustu aktivit jim vhodných.

Charakteristika MŠ A

Fakultní MŠ při Pedagogické fakultě UK, Na Výšinách 1075/3

Zřizovatelem je Městská část Praha 7. Tato MŠ je příspěvkovou organizací od roku 1994. MŠ je registrovaná pod názvem MŠ Na Výšinách. Zapsaná v rejstříku škol a školských zařízení č. j. 716/00, ze dne 21. 12. 2000. Počet zapsaných dětí ve školním roce 2007/2008 je 168 dětí. Počet tříd s celodenním provozem: 6. Provoz mateřské školy je od 7,00 do 16,30 hodin.

Mezi rozlehlými bytovými domy se nalézá zrekonstruovaná dvoupatrová budova školky s prosklenými atrií, s nadstandardním prosvětlením místností a moderním vybavením. MŠ má vlastní velkou zahradu a dětské hřiště určené pro venkovní hry dětí. I toto podléhá moderním trendům a směrnicím EU. V těsné blízkosti se nalézá i dopravní hřiště, které děti často využívají, a DDM. Na procházky mohou děti chodit do nedaleké Stromovky a Letenskou pláň, která je v současnosti bohužel rozkopaná z důvodu výstavby víceúrovňové křižovatky. Jsou zde třídy s homogenním uspořádáním. Některé třídy jsou v přízemí, jiné jsou v patře.

Předškolního vzdělávání v mateřské škole se účastní celkem 168 dětí v šesti třídách:

1. A "KOŤATA" - děti ve věku 3 - 4 roky
1. B "LVÍČATA" - děti ve věku 3 - 6 let
2. A "ŠTĚŇATA" - děti ve věku 3 - 5ti let
2. B "TYGRÍCI" - děti ve věku 4 - 5ti let
3. A "HŘÍBATA" - děti ve věku 5 - 6ti let
3. B "DELFIŇI" - děti ve věku 5 - 7 let

Tato MŠ pořádá pro děti spoustu výletů a mimoškolních akcí jako například návštěvy divadel, planetária a galerií, spolupráce s NG ve Veletržním paláci, koncerty v mateřské škole, Podzimní posvícení, Dopoledne podle pana Lady, soutěže „Jarní olympiáda“, „Výšinská flétnička“, pobyt dětí na horách a na škole v přírodě nebo dětskou olympiádu. Tato MŠ spolupracuje i se základní školou, kam pravidelně docházejí a připravují se tak na jednodušší přechod na ZŠ.

Charakteristika MŠ B

MŠ Praha 7, Husarova 512/27

Tato MŠ má 5 homogenních tříd. Ve školním roce 2007/2008 je zapsáno celkem 125 dětí. Jejím zřizovatelem je Městská část Praha 7. Vzdělávací program „Hrajeme si celý den“.

Mateřská škola zřizuje tyto zájmové kroužky: seznamování s angličtinou, hudebně-pohybový kroužek „Kuřátka“, plavání pro předškoláky, keramika. Mateřská škola organizuje zotavovací pobyty ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušení vzdělávání, školní výlety a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy. Provoz mateřské školy je stanoven na dobu od 6,30 hod do 17,00 hod. Provoz mateřské školy v letních měsících červenci a srpnu je přerušen v měsíci srpnu a v období mezi vánočními a novoročními svátky.

Budova MŠ je v těsné blízkosti ZŠ Tusarova. Budova je jednopatrová zrekonstruovaná, překrásná. Vchod do školky je přes malý parčík, který celou školku obklopuje a poskytuje tak dostatek prostoru pro venkovní vyžití dětí.

Naproti MŠ je Klub volného času, který nabízí i dětem předškolního věku dostatek aktivit, aby si každý vybral.

Charakteristika MŠ C

MŠ Praha 7, U Studánky 85/4

Mateřská škola je součástí FZŠ od ledna 1998. Zřizovatelem je Městská část Praha 7. Navštěvuje ji 90 dětí, které jsou podle věku rozděleny do 4 tříd. Z toho jedna třída je se zaměřením na angličtinu.

Školka je umístěna v samostatné budově se zahradou, takže je ideálním místem pro děti.

Tato MŠ pořádá výjezdy dětí na ozdravné pobyty – na podzim a v zimě a také oblíbené výjezdy dětí do Itálie na jaře. Dále mají děti plavecký výcvik, 1x měsíčně - divadelní představení, besídky - vánoční, ke Dni matek, rozloučení se školáky, den otevřených dveří pro nově přijaté děti, cyklus návštěv v NG, karnevaly, jízdy historickou tramvají.

Charakteristika MŠ D

MŠ Praha 7, Kostelní 37/7

Mateřská škola , jejímž zřizovatelem je městská část Praha 7. Tato školka má v současné době 112 dětí, které jsou věkově rozděleny do 4 oddělení. Školka je umístěna v samostatné budově, která je rozdělena dvěma samostatnými vchody z Kostelní ulice. Budova školky je samostatně stojící, jednopodlažní. Školka má vlastní prostornou zahradu, která umožňuje volný pohyb dětí venku a různé aktivity. V těsné blízkosti školky se nachází velmi prostorné dětské hřiště. RVP školky má podtext: „ Vše, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v MŠ“. Je zde při výchově a vzdělávání dáván akcent především na estetiku a zdraví.

Charakteristika MŠ E

MŠ Praha 7, Nad Štolou 1277/6,

Její zřizovatelem je městská část Praha 7. Chodí do v současné době 82 dětí, které jsou rozděleny do 3 oddělení. Tato školka je zasazena do interiérů činžovního domu s rodinným interiérem. Výchova a vzdělávání se řídí Rámcovým vzdělávacím programem a je zde kladem důraz především na celkový rozvoj osobnosti dítěte. Nepříliš velké prostory neumožňují přílišné množství dětí, ale zato školka působí více rodinně a přátelsky. Zahrada, která je dětem k dispozici mezi domy není sice moc prostorná, ale je dostatečná jak pro hry dětí, tak pro pohyb venku. Děti mají možnost chodit s paní učitelkami na procházky a dětské hřiště do těsné blízkosti Letenské pláně.

3.2 Výsledky dotazníkového šetření

Šetření bylo realizováno na pěti mateřských školách, respektive do 22 tříd. Připraveno bylo 500 dotazníků pro rodiče, z toho rozdáno bylo celkem 339 anonymních dotazníků. Z tohoto množství se mi vrátilo 218 dotazníků (viz. Tabulka č. 1). Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce dotazníků odevzdaly děti ve věku 5-ti (78) a 6-ti let (58). Nejméně pak děti ve věku 7 let (5) (viz. Tabulka č. 2).

Tabulka č. 1 – Souhrn rozdaných a vybraných dotazníků pro rodiče

MŠ	Rozdané dotazníky	Vrácené dotazníky	Vrácené v procentech
A	62	43	69,3%
B	68	45	66%
C	60	42	70%
D	80	42	52,5%
E	69	46	46%

Z celkového počtu odevzdaných dotazníků bylo 68 dětí, které nenavštěvují žádný kroužek ani v MŠ ani mimo ni. Na kroužky probíhající pouze v rámci MŠ chodí 57 dětí, které dotazník odevzdaly. Na kroužky probíhající mimo režiji a prostory školy chodí 25 z respondentů. Na kroužky v kombinaci MŠ a jiných zařízení chodí z celkového počtu respondentů 68 dětí (viz. Tabulka č.3).

Tab. č. 2 : Věk dětí, které odevzdaly dotazníky

škola	A	B	C	D	E	celkem
3- leté	3	9	13	8	13	46
4- leté	7	7	6	8	3	31
5-leté	15	17	13	14	19	78
6- leté	16	11	10	11	10	58
7 a více	2	1	0	1	1	5
celkem	43	45	42	42	46	218

Nadstandardní nabídka jednotlivých škol se lišila, ale některé z kroužků byly podobného obsahu, i když jejich název byl jiný. V tabulce č.5 jsou popsány jednotlivé kroužky MŠ a počty dětí, které je navštěvují.

Žádný pohybový kroužek nenavštěvuje 23 dětí ze zkoumaného souboru. Poté je skok a velký počet dětí má kroužky jedenkrát až třikrát týdně. U 19 dětí se objevila větší četnost (viz. Tab.č. 6).

Tab. č. 3: Souhrn počtu kroužků, počtu kvalifikovaných lektorů na MŠ, počet dětí a jejich účast na kroužcích a to, kolik rodičů se zajímá o kvalifikovanost lektorů

Škola	A	B	C	D	E	celkem
Děti- Žádný kroužek	2	18	21	14	13	68
Děti- Kroužky jen v MŠ	13	5	17	12	10	57
Děti - Kroužky jen mimo MŠ	4	15	1	1	4	25
Děti - Kroužky v MŠ i mimo ni	24	7	3	15	19	68
Rodiče se ptají na kvalif. Lektorů	7	20	20	12	9	68
Počet kvalifikovaných lektorů v MŠ	4	3	4	3	4	18

Tabulka č. 4 – Navštěvovanost kroužků v závislosti na místě konání

školka	Jen mimo školku	Jen ve školce	MŠ i mimo	Žádný kroužek	celkem
A	4	13	24	2	43
B	15	5	7	18	45
C	1	17	3	21	42
D	1	12	15	14	42
E	4	10	19	13	46
celkem	25	57	68	68	218

Tabulka č. 5 – počty dětí na kroužcích v MŠ

kroužek	A	B	C	D	E
výtvarný	12		11	12	
Keramický	20	12	15	8	20
Hudební		15	16	14	
Flétna			12	13	
Sauna				15	
Angličtina	12	18	15	20	15
Plavání	22	20		22	
počítače				11	
pěvecký			13		
taneční	13		15		18
sportovní			14		
dramatický	12				18

Tab. č.6: počty dětí, které navštěvují pohybové kroužky

	A	B	C	D	E	celkem
Žádný kroužek	3	3	2	5	10	23
1 kroužek	15	9	10	13	14	61
2-3 kroužky	18	10	7	7	5	47
4 a více	5	5	2	3	4	19

Nyní se podíváme na to, zda sportují více dívky, či chlapci. Z tabulky č. 7 vyplývá, že více sportují dívky (70).

Tab. č.7: Počty dívek a chlapců, kteří navštěvují pohybové aktivity v MŠ, či mimo ni

	A	B	C	D	E	celkem
Chlapci	16	13	9	12	7	57
Dívky	22	11	10	11	16	70
celkem	38	24	19	23	23	127

Zajímala jsem se o to, zda to, zda sami rodiče v mládí sportovali. Z mého šetření vyplynulo, že 162 tázaných rodičů v dětství sportovala.

Nejvyšší počet rodičů, kteří sportovali, bylo na MŠ B (38) a nejnižší počet rodičů, kteří sportovali, bylo na MŠ C (26) (viz. Tab. č.8). Podíváme-li se na tabulku, kolik dětí na daných školách má sportovní či pohybovou aktivitu (tab. č. 5), uvidíme, že rodiče, kteří v mládí sportovali, vedou i své děti k pohybové aktivitě.

Tab. č. 8: Sportovní aktivita rodičů v dětství

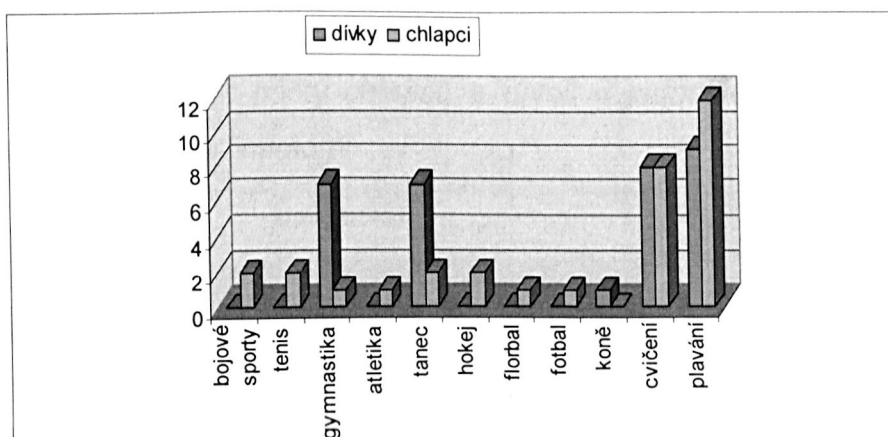
	A	B	C	D	E	Celkem
sporto- vali	36	38	26	29	33	162
nesporto- vali	1	4	5	2	2	14
Neodpově- děli	6	3	11	11	11	42
celkem	43	45	42	42	46	218

MŠ A

Z předchozího šetření vyplývá, že na této školce více sportují dívky (22), nežli chlapci (16) – nejoblíbenější aktivitou z pohybových je plavání.

Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky 3 děti nemají žádnou pohybovou aktivitu, 15 dětí má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 18 dětí má pohybový kroužek 2 - 3 hod týdně a 5 dětí má 4 a více hodin týdně pohybové kroužky.

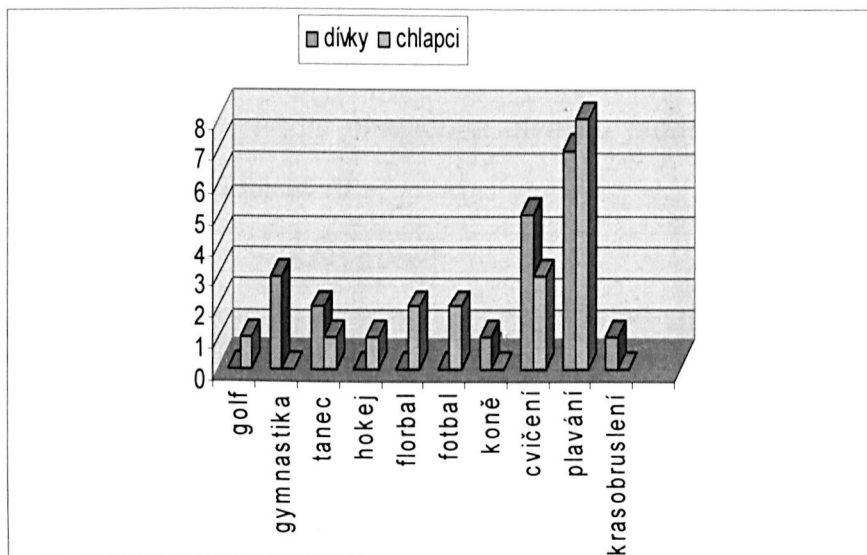
graf č. 1: počty chlapců a dívek u jednotlivých pohybových aktivit jak v rámci MŠ tak i mimo ni

MŠ B

Z tohoto šetření vyplývá, že více na této školce sportují chlapci 13, nežli dívky 11.

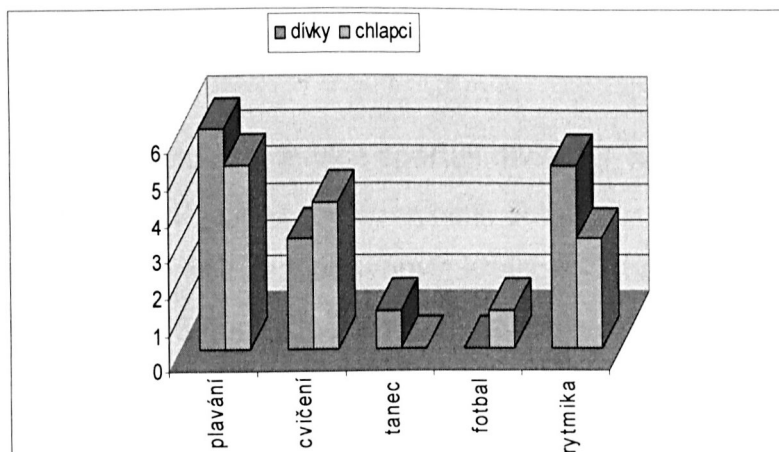
graf č 2 : Počty chlapců a dívek u jednotlivých pohybových aktivit jak v rámci MŠ tak i mimo ni

Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky 3 děti nemají žádnou pohybovou aktivitu, 9 dětí má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 10 dětí má pohybový kroužek 2 - 3 hod týdně a 5 dětí má 4 a více hodin týdně pohybové kroužky.

MŠ C

graf č. 3 : počty chlapců a dívek u jednotlivých pohybových aktivit jak v rámci MŠ tak i mimo ni

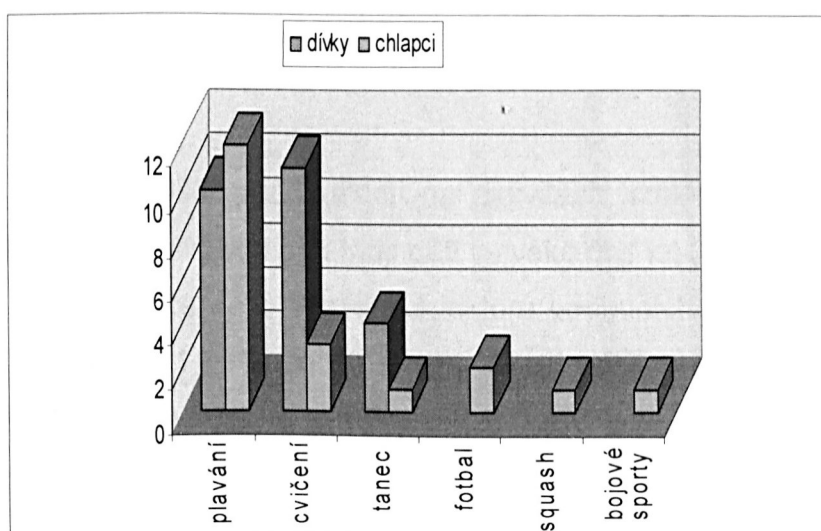

Z tohoto grafu vyplývá, že zde sportuje více dívek 10, nežli chlapců 9.

Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky 2 děti nemají žádnou pohybovou aktivitu, 10 dětí má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 7 dětí má pohybový kroužek 2 - 3 hod týdně a 2 děti mají 4 a více hodin týdně pohybové kroužky.

MŠ D

graf č. 4 : Počty chlapců a dívek u jednotlivých pohybových aktivit jak v rámci MŠ tak i mimo ni

Na této školce sportuje větší počet chlapců 12, nežli dívek 11 i když rozdíl je zanedbatelný.

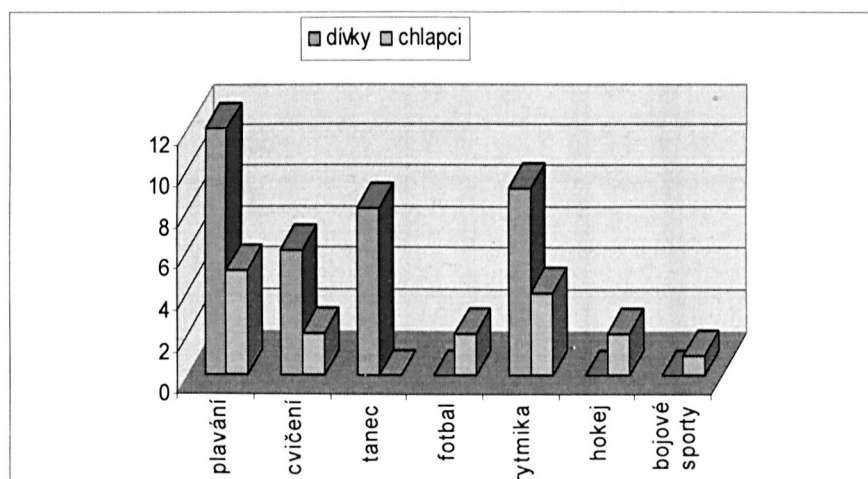
Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky 5 dětí nemá žádnou pohybovou aktivitu, 13 dětí má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 7 dětí má pohybový kroužek 2 - 3 hod týdně a 3 děti mají 4 a více hodin týdně pohybové kroužky.

MŠ E

Na této školce více sportují dívky 16, než chlapci 7 (viz graf č.16).

Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky 10 dětí nemají žádnou pohybovou aktivitu, 14 dětí má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 5 dětí má pohybový kroužek 2 - 3 hod týdně a 4 děti má 4 a více hodin týdně pohybové kroužky.

graf č. 5 : Počty chlapců a dívek u jednotlivých pohybových aktivit jak v rámci MŠ tak i mimo ni

Nejvyšší podíl účasti na aktivitách vzhledem k věku mají děti pětileté (56). Nejnižší podíl pak mají děti ve věku čtyř let (19) (viz. Tabulka č. 10).

Rodiče se o kvalifikaci lektorů vedoucích dané kroužky nezajímají (viz. Tabulka č.11). Pouze 68 rodičů se o kvalifikovanost lektorů zajímalo. Nejvíce rodičů se zajímalo o kvalifikovanost lektorů z MŠ B a C (20) a nejméně pak na MŠ A (7).

Tabulka č. 9 – aktivity dětí, které neprobíhají v rámci MŠ

kroužek	A	B	C	D	E
Cvičení	18	7	11	12	17
Bojové sporty	2			1	1
Tenis	2				
Gymnastika	8	3			
Fotbal	1	3		2	1
Plavání	22	13	9	18	16
Keramika	1	4			7
Atletika	1				
Tanec	8	2	1	4	7
Hokej	2	2			1
Florbal	1	3	1		
Koně	1	1			
Angličtina	10	2		5	
Hra na nástroj	2	1	2	1	1
Skaut	1				1
Krasobrusle ní		1			
Golf		1			
Squash				1	
Zpěv				2	2
Výtvarný	2	1		3	

Tabulka č. 10 – účast dětí na kroužcích vzhledem k věku

věk	A	B	C	D	E	celkem
3	2	5	6	5	9	27
4	6	4	3	5	1	19
5	15	11	7	8	15	56
6 a více	18	7	5	10	8	48
celkem	41	27	21	28	33	150

Tabulka č. 11 – počty rodičů, kteří se zajímali o kvalifikovanost lektorů

	A	B	C	D	E	celkem
v MŠ	5	12	13	7	5	42
Mimo MŠ	2	8	7	5	4	26
celkem	7	20	20	12	9	68

Ve svém průzkumu jsem dále zjišťovala, do jaké míry jsou rodiče ovlivněni cenami kroužků a zda je pro ně cena rozhodujícím faktorem.

V tabulce č.12 je vidět, že drtivá většina rodičů (187) odpověděla, že cena pro ně při výběru kroužků nebyla směrodatná.

Tab. č. 12 : Cena jako rozhodující faktor při výběru aktivit

	A	B	C	D	E	celkem
Nevybrali- vysoká cena	8	1	10	4	8	31
Cena není důležitá	35	44	32	38	38	187
celkem	43	45	42	42	46	218

31 rodičů bylo při výběru aktivity ovlivněno vysokou cenou a aktivitu nevybralo.

3.3 Výsledky rozhovorů

Tabulka č. 13: počty kroužků a jejich ceny na MŠ

Škola	A	B	C	D	E
Počet kroužků MŠ	6	4	6	8	4
Cena kroužků v Kč/ měsíc	500 – 1500	1000	700 – 2000	250 – 500	400 - 800

Většina tázaných škol zajišťuje nadstandardní nabídku aktivit pedagogy z vlastních řad, nebo učitelek na mateřské dovolené. Občas jsou nadstandardní aktivity vyučovány odborníky s pedagogickým vzděláním– například angličtina.

V tabulce č. 14. je vidět, že z řízeného rozhovoru s učitelkami MŠ vyplynulo, že lektori kroužků jsou vždy kvalifikovaní k vedení dané aktivity.

Tabulka č. 14 – personální zajištění nadstandardních aktivit na MŠ

	A	B	C	D	E
Učitelka MŠ	2	3	2	2	3
Pedagogické vzdělání pro předškolní věk	1		1		
Jiné pedagogické vzdělání	1		1	1	1

MŠ „A“

Na této školce jsem provedla řízený rozhovor s jednou paní učitelkou a zjistila následující informace.

Školka nyní nabízí tyto aktivity: Angličtina, keramika, VV, hudebně-pohybový, dramatický, flétna, plavání.

Všechny kroužky jsou téměř naplněny a to v počtech cca 15 dětí. Rozvrstvení chlapců a dívek na jednotlivých aktivitách je zhruba stejný, jen u hudebně-pohybového kroužku jsou pouze dívky.

Kroužky se pohybují v cenové relaci 500,- až 1500,- Kč na pololetí.

Školka se vždy snaží vyjít rodičům v nabídce kroužků vstříc, ale většinou není dostatek dětí na to, aby se kroužek uskutečnil. V současné chvíli je prý ale výběr dostačující a rodiče se po dalších kroužcích neptají.

Kroužky jsou vedeny učitelkami MŠ nebo lektory.

MŠ „B“

V rozhovoru s paní ředitelkou z této MŠ byly zjištěny následující informace.

Školka v současné chvíli nabízí tyto aktivity: hudebně-pohybový, angličtina, keramika, plavání.

Na tyto kroužky chodí následující počet dětí: hudebně-pohybový(9 dívek, 5 chlapců), angličtina (8 chlapců, 5 dívek), keramika (8 dívek, 8 chlapců), plavání (10 dívek, 11 chlapců).

Kroužky se pohybují v cenové relaci okolo 1000,- Kč na pololetí.

Rodiče se prý po dalších kroužcích neptají.

Pokud je zájem o nějaký další kroužek, školka se snaží rodičům a dětem vycházet vstříc.

Tyto kroužky jsou vedeny odbornými lektory - paní ředitelka klade důraz na pedagogický a kladný přístup k dětem.

MŠ „C“

Rozhovory s dvěma učitelkami na této školce byly zjištěny následující informace.

Na této MŠ jsou v současné chvíli nabízeny tyto kroužky: šikovné ruce, sportovní kroužek, hudebně-pohybový, flétna, angličtina, pěvecký, taneční.

Počet dětí u jednotlivých kroužků je kolem 15 dětí.

Přesné počty dívek a chlapců u jednotlivých aktivit paní učitelky neuvedly.

Ceny kroužků se pohybují od 700,- Kč na pololetí po 2000,- Kč měsíčně.

Poptávka mezi rodiči je po plavání a škola se snaží rodičům vyhovět.

Kroužky jsou vedeny učitelkami MŠ, nebo odbornými lektory s VŠ vzděláním.

MŠ „D“

Rozhovorem s jednou paní učitelkou této školky byly zjištěny následující informace.

Školka nabízí tyto aktivity: výtvarný, keramika, hudební, flétna, sauna, angličtina, plavání, počítače.

Počty dětí u jednotlivých aktivit: VV (3 chlapci, 9 děvčat), keramika (3 chlapci, 5 dívek), hudební (3 chlapci, 11 dívek), flétna (5 chlapců, 8 dívek), AJ (9 chlapců, 11 dívek), počítače (7 chlapců, 4 dívky), sauna (8 chlapců, 7 dívek), plavání (12 chlapců, 10 dívek).

Dané aktivity se pohybují v cenové relaci 250,- až 500,- Kč na pololetí.

Rodiče se prý po jiných kroužcích neptají a pokud ano, školka se jim snaží vyjít vstříc v rámci možnosti provozu školy.

Kroužky jsou vedeny učitelkami MŠ a odborní lektori – paní ředitelka si prý na kvalitě lektorů zakládá.

MŠ „E“

Řízeným rozhovorem s paní učitelkou na této školce byly zjištěny následující informace.

Na MŠ jsou v současné chvíli nabízeny dětem tyto kroužky: keramika, angličtina, tanečky, dramatický kroužek.

Počty dětí u jednotlivých kroužků: keramika (12 dívek, 8 chlapců), Angličtina (10 dívek, 5 chlapců), Tanečky (18 dívek), Dramatický kroužek (9 dívek, 9 chlapců)

Tyto kroužky se pohybují v cenové relaci mezi 400,- až 800,- Kč na pololetí.

Školka se snaží vycházet rodičům vstříc v poptávce po kroužcích, pokud je to únosné pro chod školy. Rodiče se ptají na plavání a flétnu.

Všechny aktivity jsou vedeny učitelkami MŠ, nebo odbornými lektory.

4. Diskuse

Domnívala jsem se, že rodiče z důvodů časových i finančních nebudou pro své děti vyhledávat aktivity v jiných zařízeních, ale spokojí se s nabídkou v MŠ, a že jen velice malé procento dětí bude chodit na nějaké aktivity mimo MŠ.

H1 Rodiče preferují kroužky MŠ před kroužky mimo MŠ se potvrdila.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce dětí navštěvuje kroužky v kombinaci MŠ a jiného zařízení a jen velmi malý počet dětí jich volí kroužky jen mimo školku. 68 dětí nenavštěvuje kroužek žádný, 57 dětí chodí na kroužky jen v MŠ, 25 dětí má kroužky pouze mimo MŠ a 68 dětí chodí na kroužky v kombinaci MŠ a jiné organizace. To poukazuje na přístup rodiny i školy k těmto aktivitám jako k nadstandardnímu využití volného času dětí. Může se zde odrážet i malá nabídka kroužků ve školce. Rodiče jsou zaneprázdněni a nemají čas vozit dítě na nějaký kroužek mimo školku. V MŠ C je nejvíce dětí, které nenavštěvují žádný kroužek. Domnívám se, že hlavním důvodem je vysoká cena (až 2000,-Kč), což je nejvíce z dotazovaných. Zde se dle mého názoru ukázalo, že vysoká cena kroužků může být při výběru aktivit rozhodující. Výsledky se výrazně liší pouze v MŠ B. Počet dětí, navštěvujících kroužky pouze mimo MŠ, je zde 15, což je několikanásobně více, než u ostatních dotazovaných. Důvodem je, dle mého názoru, nejnižší nabídka kroužků probíhajících přímo v MŠ.

Pohybové aktivity jsou pro děti zcela přirozené a v tomto věku i velice oblíbené. Opět je ale na rodičích, zda své dítě na takovýto kroužek přihlásí. Z celkového počtu 150 dětí, které navštěvují zájmové kroužky, je pouze 23 dětí, které nenavštěvují kroužky pohybové. Z dětí, jejichž rodiče vyplnili dotazníky, jich 61 má pohybový kroužek 1 hodinu týdně, 47 jich má 2 - 3 hodiny týdně a 19 dětí má 4 a více hodin týdně pohybové kroužky. To je dáno především nadstandardní nabídkou aktivit škol, ale také celkovým přístupem učitelek k takovýmto aktivitám a tím, jak jsou děti vedeny.

Protože chlapci i dívky předškolního věku mají přirozenou potřebu pohybu, myslela jsem si, že budou i ve stejné míře zapojeny do řízených pohybových

aktivit. **H3 Nebude rozdíl mezi počtem sportujících dívek a chlapců.** Tato hypotéza se nepotvrdila. Nejvíce sportovních a pohybových aktivit navštěvují dívky a to v poměru 70 dívek oproti 57 chlapcům.

V současné době se vše točí kolem financí. Dříve nebylo zcela neobvyklé, aby do zaměstnání chodila i žena. Žena měla úlohu starat se o domácnost a děti. Nebyla to jednoduchá úloha. S modernizací a technickým pokrokem se ale role ženy v rodině a společnosti začala měnit a i ženy se chtěly věnovat něčemu, co je baví a začaly chodit také do práce. Často i z finančních důvodů rodiny. Nyní je naopak velmi málo žen v domácnosti. Málokdo si to totiž může dovolit a peníze by v rozpočtu rodiny chyběly. Na děti tak zbývá méně času a rodiče platí dětem kroužky, kde se jim věnují profesionálové. Pro rodiče dětí předškolního věku je nejjednodušší cestou zvolení si kroužků, které jsou nabízeny MŠ. Nemusí se tak uvolňovat z práce a vozit děti na kroužky a tím pádem opět narážíme na finance – cestování něco stojí a v zaměstnání si člověk většinou nemůže „odskočit“ pro dítě do školky. Na druhou stranu se každý snaží ušetřit kde se dá a ceny kroužků nebývají nejnižší – především ty, které se nekonají v MŠ. Každá MŠ má svůj Školní vzdělávací program, ze kterého vychází edukační činnost, přístup k dětem i spolupráce s rodiči. Většina MŠ se snaží o spolupráci s rodiči. Jednou takovou možností společné komunikace je právě nadstandardní nabídka aktivit.

Podíváme-li se ale na kroužky, které děti navštěvují mimo MŠ, zjistíme, že to jsou z 90% kroužky pohybové. Jednalo se především o cvičení, tanec, fotbal, florbal, plavání a bojové sporty. Z toho lze vyvodit závěr, že školky nenabízejí dostatek aktivit, aby uspokojily poptávku. Je to samozřejmé, neboť by se kroužky nedaly naplnit a mnohé z těchto aktivit ani nelze v prostorách školek realizovat. Každý kroužek potřebuje dle své povahy jinou organizaci hodiny a jiný je i možný počet účastníků. Záleží zde na prostoru, který je k dispozici, zájmu dětí, pomůckách atd. Tato kritéria si stanoví ředitelka MŠ, nebo organizace ve spolupráci s pedagogem, který nadstandardní aktivitu povede.

Většina mateřských škol nemá vysloveně stanovena pravidla účasti dětí na jednotlivých nadstandardních aktivitách a stejně tak i jiné organizace. V MŠ jsou dětem jednoduše nabízeny aktivity, kam děti příslušného věku mohou chodit. Co se týká jiných organizací, je pouze na rodičích, aby je sami kontaktovali a informovali se na podmínkách účasti dětí. Tato kritéria se liší dle druhu činnosti

a někdy i podle její atraktivity a oblíbenosti. Jedním z důležitých kritérií je věk dítěte. Důvodem může být stanovená hranice věku pro účast na kroužku, druhým důvodem může být například potřeba adaptace dítěte na nové prostředí a osoby, což mnohdy neprobíhá zcela bez problémů a účast takového dítěte na kroužku by mohla být pro něj stresující.

Domnívala jsem se, že většina rodičů nebude hledat jiné aktivity mimo školku z finančních důvodů a vzhledem k tomu, že kroužky na školkách jsou cenově velice přijatelné, nebude pro ně cena při výběru kroužků rozhodující.

H2 Finanční náklady spojené s danými aktivitami nebudou pro rodiče určujícím faktorem pro výběr aktivity. Tato hypotéza se plně potvrdila: jen 31 rodič byl při výběru aktivity ovlivněn cenou a aktivitu nevybral. Nejvyšší počet těchto rodičů byl v MŠ „C“ – 10. V této škole byly kroužky velmi drahé.

Mateřská škola má sestavený režim dne, kde si stanoví čas pro dané aktivity. V rámci tohoto režimu pak zařazuje nadstandardní zájmové aktivity pro děti. Většina škol zařazuje tyto aktivity v odpoledních hodinách, případně dopoledních – například plavání. Všechny tázané školy měly zájmové aktivity především v odpoledních hodinách, čtyři měly dopoledne zařazeno plavání, dvě mají dopoledne keramiku a hudební kroužky. Ostatní organizace, kam děti na kroužky docházejí, směřují svou činnost do odpoledních hodin.

H4 Rodiče se nezajímají o kvalifikovanost lektorů jednotlivých kroužků. Tato hypotéza se potvrdila jen částečně. O kvalifikovanost lektorů zajímalo 68 rodičů.

Dle mých zkušeností mnozí lektori v mimoškolních zařízeních často nemají odborné vzdělání. Není výjimkou, že aktivitu vede nadšený tatínek nebo maminka, kteří o dané věkové problematice nemají žádné teoretické vědomosti, nebo si myslí, že když tuto aktivitu sami provozovali, tak že to stačí k tomu, aby ji také sami vedli. Takovými typickými aktivitami jsou například: fotbal a tanec.

Většina rodičů si myslí, že pokud někdo vede kroužek pro děti, je automaticky odborně vzdělán a opravdu málo z nich se o kvalifikovanost lektora jednotlivých kroužků skutečně zajímá. Dostáváme se k tomu, zda mají rodiče informaci o kvalifikovanosti lektora ověřenou nebo zda se pouze domnívají. Výběr lektora v kroužcích MŠ je na vedení školy a záleží pouze na něm, zda bude vyžadovat speciální vzdělání, či ne. Pokud jsou aktivity v rámci školky, mají rodiče částečnou jistotu určité kvality lektora a jeho kvalifikovanosti.

Mým dalším předpokladem bylo, že většina lidí v dětství a mládí sportuje. Člověk hledá své uplatnění, své vlohy a případná nadání, aby si našel právě to, co ho bude bavit a v čem by mohl být úspěšný. Vycházela jsem i z toho, že děti mají určitou potřebu pohybu a proto rády sportují.

H5 Sportovní aktivita rodičů je pozitivním faktorem pro aktivity dětí.

Tato hypotéza se potvrdila. 162 rodičů v mládí či dětství provozovalo nějaký sport či sportovní aktivitu. Pouhá 2 rodiče, kteří nesportovali, dali své dítě na pohybovou aktivitu a 10 rodičů, kteří sportovali své dítě zatím na žádnou pohybovou aktivitu nepřihlásili. Všechny tyto děti, které nemají pohybovou aktivitu a jejich rodiče sportovali, ještě nepřekročily věk 4,5 let. Z toho je možné usoudit, že se rodiče domnívají, že je jejich dítě malé na takovou aktivitu a přihlásí je později. To je velice pozitivní. Hraje zde určitou úlohu i škola a paní učitelka, která s rodiči komunikuje a zná děti velmi dobře. Může tak podnítit rodiče k tomu, aby své dítě přihlásili na tu či onu aktivitu. Na druhé straně není podmínkou, aby dítě na nějakou další aktivitu chodilo – pokud je výuka a výchova ve školce dobře organizována a vedena schopnou a kreativní učitelkou, není tak nutné, aby dítě navštěvovalo kroužky. Kroužky by měly mít pro děti předškolního věku především funkci, aby se dítě věnovalo tomu, co jej baví a mohlo tak nadstandardně rozvíjet své případné vlohy či talent.

Školky by mohly zvážit množství kroužků, které dětem nabízejí. Někde je kroužků málo a nabídka by se mohla rozšířit – to by určitě přilákalo více dětí na tyto aktivity. Jinde je kroužků mnoho a děti jsou celé dny rozprchnuté po aktivitách. Zde bych zvážila, zda je to dobré a zda si děti mají možnost dostatečně hrát a být k kolektivu třídy a zda z něj nejsou příliš často vytrženy.

5. Závěry

Cílem práce bylo posoudit podmínky pro zájmové aktivity dětí na Praze 7 a zjistit zapojení dětí předškolního věku do zájmových kroužků a případné faktory, které účast v těchto aktivitách ovlivňují.

Na základě ankety, pozorování a rozhovorů v sedmi vylosovaných MŠ jsem zjistila, že:

1. Podmínky na Praze 7: Na Praze 7 se nachází dostatek organizací, které nabízejí řízené volnočasové aktivity pro děti předškolního věku. Najdou se zde kroužky vhodné pro dívky i chlapce, umělecky zaměřené, přírodovědně, sportovně, výtvarně, hudebně atd.
2. Dále bylo zjištěno, že 68 dětí nemá žádnou řízenou aktivitu, mimo základní program MŠ má 61 dětí. Dvě až tři aktivity má 47 dětí a čtyři a více aktivit má 19 dětí z celkového počtu dotazovaných.
4. Sportovní a pohybové aktivity navštěvují více dívky než chlapci a to v poměru 70 dívek ku 57 chlapcům.
5. Jedním z faktorů volby kroužků je cena. Z finančních důvodů nevybralo pro dítě kroužek 31 rodičů.
6. Další faktory ovlivňující účast dětí na volnočasových aktivitách mimo rámec standardní nabídky MŠ: bylo zjištěno především to, zda kroužek probíhá v prostorách MŠ a pestrost nadstandardní nabídky MŠ.
7. Osobní sportovní aktivita rodičů byla potvrzena jako další faktor účasti dětí v pohybových kroužcích: 162 rodičů v mládí či dětství provozovalo nějaký sport či sportovní aktivitu a pouze 10 z nich své dítě do pohybové aktivity nepřihlásilo. Pouze 2 rodiče, kteří nesportovali, dali své dítě na pohybovou aktivitu.
8. O kvalifikovanost lektorů se zajímalo 68 rodičů.

Doporučení do praxe:

Vzhledem k výsledkům mého šetření, bych doporučila školám, aby více spolupracovaly a komunikovaly s rodiči. Je určitě dobré, když škola nabízí i kroužky pro děti jako nadstandardní nabídku, ale je potřeba, aby tyto kroužky byly pro rodiče cenově přijatelné .

Tato nadstandardní nabídka by měla v první řadě odpovídat poptávce. Není dobré nabízet rodičům příliš velké množství kroužků, neboť rodiče si neuvědomují, že příliš mnoho kroužků pro dítě v předškolním věku může být více ke škodě, nežli k užitku a děti pak mohou být přetíženy.

Dále bych doporučila školám, aby u nabízených kroužků zajistily i jejich kvalitu a kvalifikované lektory.

6. Literatura a informační zdroje

1. Adamírová, J. K psychomotorice ve zdravotní tělesné výchově. TVM, 1993, roč., 59, č.1, str. 17
2. Beran, V., Blažková, B., Brož, Z. a další. Učím s radostí. Praha: Kritické myšlení a Step by Step ČR 2003
3. Berdychová, J. Aby naše děti rostly zdravě. Praha: Olympia 1978
4. Berdychová, J. Pohybový režim dítěte. Praha: Horizont 1982
5. Berdychová, J., Bělinová, L., Brtníková, M. výchova dítěte předškolního věku.
6. Berdychová, J. a kol. Tělesná výchova pro pedagogické školy. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1983. Praha: Horizont 1980
7. Bláha, L. Pohybová hra objevená a znovu ztracená. TVSM, 2000, roč. 66, č. 2, str. 25
8. Brierley, S. Sedm prvních let života rozhoduje. Praha: Portál 2000, ISBN 80-7178-484-2
9. Čáp, J., Čechová, V., Rozsypalová, M. Psychologie 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1992
10. Danišová, A. Pohybová průprava. ÚDPM J.Fučíka v Praze. Praha 1979
11. Daněk, K., Pohybem ke zdraví. Praha: Olympia 1983
12. Dobrý, L. Staronové pohledy na pohybové učení. Změna chování jako hlavní efekt pohybového zatěžování. TVSM, 2000, , 2000, roč. 66, č. 2, str. 2
13. Dobrý, I. Má pohybové učení souvislost s tréninkem? TVSM, 2000, roč. 66., str. 7
14. Dvořáková, H. Tělesná výchova v rámcovém programu. Praha: Univerzita Karlova v Praze 2001, ISBN 80-7184-497-7
15. Dvořáková, H. K některým problémům v současné mateřské škole. Praha: Karolínium 1998 , ISBN 80-7184497-7
16. Fejtek, J., Mazurová, Z. Předšportovní průprava. Praha: Olympia 1988
17. FOntana, D. , Psychologie ve školní praxi. Praha: Portál 2003, ISBN 80-7178-626-8
18. Frydrychová, M., Struktura volnočasových aktivit dětí ve věku 11-15 let v Praze 3. Praha: Palestra 2008
19. Gavora, p. Úvod do pedagogického výzkumu. Brno: Paido 2000

20. Helus, Z. Psychologie. Praha: Fortuna 1997
21. Hofbauer, B. Děti, mládež a volný čas. Praha: Portál 2004
22. Janovská, J. a kol. Tělesná výchova předškolního dítěte. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1984
23. Jeřábková, B. Mateřská škola jako životní prostor I. Brno: Masarykova univerzita 1993
24. Kopřivová, J. Jak naučit děti návyku správného držení těla. TVSM, 2000, roč. 66, č. 2, str. 19
25. Kořátková, S., Hry v mateřské škole v teorii a praxi. Praha: Grada 2005, ISBN 80-247-0852
26. Kozlík, J. a kol. Tělesná výchova pro vychovatele 1. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1974
27. Kubálková, L. Pohyb v prevenci a péči o zdraví. Praha: Univerzita Karlova v Praze 2000
28. Kučera, M. a kol. Pohyb v prevenci a terapii. Praha: Karolinum-nakladatelství UK 1998
29. Matějček, Z. O mateřské dovolené a mateřských školách. Informatorium, 1994/95, roč. 2, str. 2, Praha
30. Matějček, Z., Co děti nejvíce potřebují. Praha : Portál 2003, ISBN 80-7178-853-8
31. Mišurcová, V. a kol. Základy tělesné výchovy dětí do šesti let. Praha: Státní pedagogické nakladatelství v Praze 1974
32. Mužík, V., Suss, V. Tělesná výchova a zdraví pro 21. století. Brno: Masarykova univerzita 2007
33. Novotná, H. typy skolióz a jejich charakteristika. TVSM, 1999, roč. 65, č. 7, str. 16
34. Opravilová, E., Gebhartová, V. Jaro v mateřské škole. Praha: Portál 1998
35. Opravilová, E., Předškolní pedagogika II. Hra. Liberec: TU 2004, ISBN 80-7083-786-1
36. Opravilová, E., Kropáčková, J. Studijní texty k předškolní pedagogice s úvodem do pedagogiky. Praha UK 2005. ISBN 80-7290-251-2
37. Pávková, J. a kol., Pedagogika volného času. Praha: Portál 2002
38. Průcha, J., Walterová, E., Mareš, J. Pedagogický slovník. Praha: Portál 1995

39. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný ústav pedagogický, 2004
40. Slepíčková, I., Sport a volný čas. Praha: Karolinum 2005
41. Tomajko, D., Dobrý, L. Hra, hravá činnost a pohybová hra. TVSM, 1999, roč., 65, č. 8, str. 11
42. Univerzita Karlova v Praze. Pohyb ve výchově, umění a sportu. Praha: 2005
43. Vágnerová, M., Vývojová psychologie I. Praha: Karolinum 2005, ISBN 80-246-0956-8
44. Vážanský, M., Volný čas a problematika volného času. Brno: Masarykova univerzita 1992
45. Vrkoslavová, M., Zájmová činnost předškolního dítěte v mateřské škole. Praha: UK v Praze 2007
46. Výzkumný ústav pedagogický v Praze. Ke koncepci předškolní výchovy. Praha: Státní pedagogické nakladatelství 1976

Internetové odkazy

www.rvp.cz/soubor/RVP_PV-2004.pdf

www.msmt.cz

www.mvcr.cz

www.praha7.cz

www.mestopraha.cz

www.nasedite.cz

www.mojepsychologie.cz

www.rodinka.cz

www.ucitelskenoviny.cz

7. Přílohy

Dotazník pro rodiče

Vzor otázek pro řízené rozhovory

Příloha č. 1: Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče,

Jsem studentkou Univerzity Karlovy v Praze a chtěla bych Vás požádat o pomoc při tvorbě své diplomové práce vyplněním tohoto dotazníku. Diplomová práce má za cíl zjistit, jaké volnočasové aktivity provozují děti předškolního věku na Praze 7.

Veškeré uvedené informace jsou anonymní a budou použity pouze pro danou diplomovou práci.

Děkuji mnohokrát Kyryanová Barbora

Uveďte iniciály dítěte:

Věk dítěte:

MŠ:

Pohlaví dítěte: dívka chlapec (nehodící se škrtněte)

1. Jaké řízené volnočasové aktivity vaše dítě navštěvuje? Kolik hodin týdně?

Kde kroužek probíhá (školka, sokol, DDM atd.).

kroužek	Kolik hodin týdně	Kde kroužek probíhá	Má lektor nějaké speciální vzdělání?
			Ano Ne Nevím
			Ano Ne Nevím
			Ano Ne Nevím
			Ano Ne Nevím
			Ano Ne Nevím
			Ano Ne Nevím

2. Vyskytl se nějaký kroužek, který jste pro vaše dítě nevybrali z finančních důvodů?

Ano – byl drahý (napište o jaký kroužek se jednalo a jeho cenu)

.....

Ne, ceny kroužků nebyly při výběru rozhodující

3. a) Sportovní aktivity, kterým jste se věnovali Vy v mládí:

Výkonnostně:.....

Rekreačně:.....

b) Nepohybové aktivity, kterým jste se věnovali Vy v mládí:

.....
.....

Mnohokrátě Vám děkuji za Váš čas při vyplnění tohoto dotazníku

Příloha č. 2: Vzor otázek pro řízený rozhovor

Jaké kroužky vaše MŠ nabízí?

Kolik dětí tyto kroužky navštěvuje?

Kolik dívek a kolik chlapců u jednotlivých kroužků?

Kolik tyto kroužky stojí?

Ptají se rodiče i na další kroužky? Na které?

Vycházíte rodičům v poptávce po kroužcích vstříc?

Kdo tyto aktivity vede? Jsou lektori kvalifikovaní? Jaké je vzdělání lektorů?

Myslíte si, že rodiče ovlivňuje cena kroužku?